

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1991. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1992. ÉVI PROGRAMJA

BUDAPEST

1992

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Összeállította: Gregorovicz Anikó

ISSN 0230-7545

TARTALOMJEGYZÉK

I. A KÖNYVTÁR SZERVEZETE ÉS IRÁNYÍTÁSA	5
II. MUNKAFOLYAMATOK ELEMZÉSE	
ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE, ÁLLOMÁNY	8
FELDOLGOZÁS	11
OLVASÓSZOLGÁLAT	12
RAKTÁROZÁS	14
DOKUMENTÁCIÓ, INFORMÁCIÓ, INFORMATIKA	15
KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS	16
HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA	16
REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK	18
TUDOMÁNYOS MUNKA	19
KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG	21
NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	21
AKADÉMIAI LEVÉLTÁR	24
EGYÉB	25
III. ADATOK ÉS TÁBLÁZATOK	26
1. GAZDÁLKODÁS	26
1.1 Költségvetési beszámoló	26
1.2 1991. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint	27
2. SZEMÉLYZETI ADATOK	28
2.1 Létszám	28
2.2 Végzettség, szakképzettség	29
2.3 Besorolás, bérezés, jutalmazás	29
3. ÁLLOMÁNY, GYARAPODÁS	30
3.1 Gyarapodás szakok szerint	30
3.2 Gyarapodás eredete	31
3.3 Gyarapodás módja	31
3.4 Nemzetközi kiadványcseré forgalom	32
3.5 Nemzetközi kiadványcseré	32
3.6 Duplum és fölőspéldány kiajánlás	34
4. FELDOLGOZÁS	34
4.1 Könyvtári feltárás, címléírás, osztályozás	34
4.2 Katalógusépités	34
5. OLVASÓSZOLGÁLAT	35
5.1 Könyvtár használói	35
5.2 Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása	35

5.2.1 A Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint	35
5.3 Szolgáltatási alkalmak	36
5.4 Állományhasználat	36
5.5 Könyvtárközi kölcsönzés	36
5.6 Kötetés	37
6. DOKUMENTÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁS, BIBLIOGRÁFIA	37
6.1 Tudományszervezési dokumentáció	37
6.2 Akadémikus bibliográfia	37
7. SCI HETI GÉPI SZAKIRODALOMFIGYELÉS	38
7.1 Szolgáltatások előfizetési árai	38
7.2 Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása	38
7.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása	39
7.4 CD-ROM adatbázis-galaxisból történő szolgáltatások	39
8. MTAK HÁLÓZATI TAGKÖNYVTÁRAI	40
8.1 Az MTA intézeti könyvtárainak állománya	40
8.2 Személyi ellátottság	40
8.3 Állománygyarapodás (feldolgozott egység)	40
8.4 Tagkönyvtárak megoszlása az állomány nagysága és személyi ellátottság szerint	41
8.5 Nemzetközi kiadványcsere	44
8.6 Könyvtárközi kölcsönzés	44
8.7 Olvasó- és állományforgalom	44
9. REPROGRÁFLAI SZOLGÁLTATÁSOK	45
9.1 Fototechnikai szolgáltatások	45
9.2 Xerox gyorsmásolat	45
10. KIADVÁNYOK BIBLIOGRÁFIÁJA	46
11. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	47
11.1 Külföldi kiküldetések, tanulmányutak	47
11.2 Külföldi kiküldetések, névmutató	47
11.3 Külföldi kutatók és látogatók	50
12. MUNKATÁRSÁK TAGSÁGA ÉS KÖZREMŰKÖDÉSE TESTÜLETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN	52
13. MUNKATÁRSÁK PUBLIKÁCIÓI, ELŐADÁSAI	58
14. A KÖNYVTÁRRÓL 1991-BEN MEGJELENT CIKKEK, HIVATKOZÁSOK, KIADVÁNYISMERTETÉSEK	64
IV. AZ 1992. ÉVI PROGRAM FŐBB VONÁSAI	68
Rövidítések jegyzéke	69

I. A KÖNYVTÁR SZERVEZETE ÉS IRÁNYÍTÁSA

Az MTA Könyvtár szakmai tanácsadó szerve a *Könyvtári Bizottság* tagjai:

elnök:	Ujfalussy József akadémikus az MTA alelnöke
titkár:	Gregorovicz Anikó MTAK Titkárság vezető
tagok:	Bodó Sándor az MKM Közgűjteményi Főosztály vezetője
	Braun Tibor c. egyetemi tanár a kémiai tud. doktora MTAK főigazgatóhelyettes
	Csapodi Csaba c. egyetemi tanár az irodalomtudomány doktora
	Domsa Károlyné MTAK mb. főigazgatóhelyettes
	Endrei Walter a történelemtudomány doktora
	Finta József akadémikus
	Garas Klára akadémikus
	Gáspár Rezső akadémikus
	Harnos Zsolt a matematikai tudomány doktora
	Marton János a biológiai tudomány (informatika) kandidátusa
	Márta Ferenc akadémikus
	Rózsa György c. egyetemi tanár a közgazdaságtudomány (informatika) doktora MTAK főigazgató
	Tarnai Andor akadémikus
	Vámos Tibor akadémikus
	Vekerdi László MTAK tudományos tanácsadó

A Könyvtár *szervezetileg* két igazgatóságra, osztályszervezeteknek megfelelő szervezeti egységekre, ezeken belül csoportokra tagolódik.

Az MTA Könyvtár főigazgatója: Dr. Rózsa György, a közgazdaságtudomány (informatika) doktora, c. egyetemi tanár (ELTE/BTK).

Az MTA Könyvtár főigazgatóhelyettesei: Dr. Braun Tibor a kémiai tud. doktora, c. egyetemi tanár (ELTE/TTK) és Dr. Domsa Károlyné mb. főigazgatóhelyettes.

Közvetlenül a főigazgató irányítása alá rendelt vezetők a főigazgatóhelyettesek, a gazdasági igazgató, a titkárság vezetője, továbbá az alábbi szervezeti egységek:

Titkárság:

osztályvezető: Gregorovicz Anikó
személyzeti nyilvántartó: Szalay Tihamérné

Gyorsmásoló Szolgálat
vezetője: Tarcsai Mihályné

Hálózati és Módszertani Szolgálat

vezetője: Mokányiné Nagy Katalin, a nyelvtudomány kandidátusa

A főigazgató közvetlenül felügyeli a különgyűjteményeket:

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Fülöpné Csanak Dóra, az irodalomtudomány kandidátusa

Kézirattár

vezetője: Fülöpné Csanak Dóra

Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Ritoók Zsigmondné

Keleti Gyűjtemény

vezetője: Apór Éva

Akadémiai Levéltár

vezetője: Wojtilla Gyula, a nyelvtudomány kandidátusa

Mikrofilm és Fotolaboratórium

vezetője: Tőkés László

A *Könyvtári Igazgatóság* Dr. Domsa Károlyné mb. főigazgatóhelyettes felügyelete alatt áll, szervezeti egységei:

Szerzeményezési Osztály

vezetője: Murányi Lajos

Nemzetközi Csereszolgálat

vezetője: Domsa Károlyné

Bibliográfiai Leíró és Katalógusszerkesztő Osztály

vezetője: Gáspárné Monostori Judit

Szakozó Osztály

vezetője: Darabos Pál

Olvasószolgálati Főosztály

vezetője: Vitályos László

Központi Olvasószolgálati Osztály

vezetője: Pétervári Lászlóné

Törökbálinti Raktár

vezetője: Bacskó Antal

Könyvkötészeti csoport

vezetője: Tódor Katalin

Folyóírat

vezetője: Büky Béláné

Tájékoztatási és Bibliográfiai Osztály

vezetője: Fekete Gézáne

Általános Tájékoztatási Csoport

vezetője: Fekete Gézáne

Kutatásszervezési Tájékoztató folyóirat csoport

vezetője: Balázs Péterné

Kiadványszerkesztés

vezetője: Fekete Gézáne

Sokszorosító csoport

vezetője: Szondi Károly

Az Informatikai Igazgatóság Dr. Braun Tibor főigazgatóhelyettes irányításával működik, szervezeti egységei:

Számítógépes Adatbázisok Osztálya

vezetője: Klein Ágnes

Tudományelemzési Osztály

vezetője: Schubert András

Gazdasági Osztály

vezetője: Lajtai János gazdasági igazgató

Pénzügyi csoport

vezetője: Czeglédi Katalin

Számviteli csoport

vezetője: Pásztor Lajosné

Bér- és Munkaügyi csoport

vezetője: Koronváry Miklósné

II. MUNKAFOLYAMATOK ELEMZÉSE ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE, ÁLLOMÁNY

Állománygyarapítás

Az MTA Könyvtára funkciórendszerében alapvető a gyűjteményi funkció. 1991-ben — amint az a statisztikai adatokból kitűnik — csökkent az állományba vett könyvtári egységek száma (a mikrofilmek kivételével) minden dokumentumtípusnál, legjelentősebben a könyveknél (2 208 mű). Nemcsak a külföldi könyvek és folyóiratok ára emelkedik (súlyosbítva a forint-leértékeléssel), hanem a belföldi kézikönyvek, többes példányok is többre kerülnek mint az előző években. Az állománygyarapításra fordított pénzeszközök jelentős növelésével (majdnem + 20 M Ft) sikerült a beszerzéseket realizálni (L. 1. sz. táblázat).

Jelentős változás történt a folyóiratállomány-gyarapítás területén: hosszas tájékozódás (több céggel való tárgyalás) és előkészítés után a teljes külföldi folyóiratrendeléssel a holland Swets & Zeitlinger céget bízta meg a Könyvtár, s egyidejűleg a Kultúra külker. vállalattal kötött, sok problémát okozó szerződést felmondta. A Swets cég óriási számítógépes folyóiratnyilvántartó adatbázissal rendelkezik, ez a megrendelők számára díjtalanul hozzáférhető.

A statisztikai táblázatokat elemezve megállapítható, hogy a gyarapításnál a könyveknél jelentősebb, a többi dokumentum fajtánál nem olyan számottevő csökkenés volt tapasztalható (a könyveknél nem csak a vétel, de az ajándék és a kötelespéldány száma is kisebb volt). A szakok szerinti gyarapításban idén sem volt nagyobb változás, bár némileg csökkent a szépirodalmi, irodalomtudományi, művészeti, társadalomtudományi könyvek aránya (a nyelvészeti növekedett), a periodikák tekintetében kis mértékben növekedett az irodalmi, nyelvészeti és csökkent az átfogó társadalomtudományi és természettudományi jellegűek aránya. 1991-ben jelentősen növekedett az új folyóiratok száma: 205 (1990: 152) új cím került állományba, közöttük ismét sok magyar (70 cím). Az állomány összesen 25 618 tétellel (1988: 32 447, 1989: 41 307, 1990: 28 208) azaz 12 206 könyvvel, 5446 kötet (23 244 db) periodikával. 7586 egységnyi kézíráttal és régi könyvvel, valamint 380 mű mikrofilmjével gyarapodott (L. 3. sz. táblázat).

A gyarapodás *beszerzés módja* szerinti megoszlásban 1991-ben a vétel aránya 34,0%, ami felülmúlja a tavalyit (31,6%). A vásárolt könyvek aránya 19,56% (1990: 19,12%), a folyóiratoké 20,19% (1990: 18,32%). A csere az előző évi arányhoz viszonyítva csökkent — 33,86% (1990: 35,43%), ezen belül a könyveknél 42,37% (1990: 42,92%), a folyóiratoknál 64,21% (1990: 68,3%). A kötelespéldányok aránya 14,13% (1990: 15,3%) az ajándéké 15,44% (1990: 15,8%). (L. 3.3. sz. táblázat).

A *gyarapodás eredete* szerinti kimutatásban idén először szerepelnek az adatok „hazai — külföldi” bontásban, mivel a „nem devizás” elszámolás lényegében megszűnt. E szerint 1991-ben a gyarapítás 41,41%-a hazai, (1990: 43,84%), 58,59%-a külföldi (1990: 56,14%) eredetű volt. Könyveknél: 28,8% magyar, 71,2% külföldi, folyóiratoknál ez az arány 13,2% és 86,79%. (L. 3.2. sz. táblázat).

Vételből 2692 kötet könyv érkezett be, 387-tel kevesebb mint tavaly, 1991-ben a LibroTrade-nek 2105 rendelés ment ki 6,5 M Ft értékben (ez 430 címmel kevesebb, viszont közel 1 M Ft-tal több mint tavaly!). A könyvállomány gyarapodásának összértékét tekintve jól érzékelhető a külföldi könyvtárak további emelkedése (s a Ft leértékelése), nagyjából hasonló kötettszám mellett a naplózott anyag értéke 1991-ben 17,3 M Ft (12 206 köt.), 1990-ben: 16,5 M Ft (14 414 köt.), vagyis egy kötet könyv átlagértéke jelentősen megemelkedett: 1989: 1017 Ft, 1990: 1144 Ft, 1991: 1418 Ft!) Itt jegyezhető meg, hogy 1991-ben az állománygyarapításra fordított összeg — 52,689 M Ft majdnem 20 millióval több mint az előző évi ráfordítás (33,2 M Ft) (L. 1.2 sz. táblázat). Egyébként jelentősen emelkedett

emelkedett a belföldi kézikönyvek és az idegennyelvű könyvek ára is, így féltő, hogy a költségvetésben biztosított keret jövőre nem lesz elég a szinten tartáshoz sem.

Vétel útján 1100 köt. folyóirat érkezett be, az 205 újból 20 volt vételes, az 5446 kötetből pedig 224. A Kézirattár állománya vételből a tavalyit megközelítő 5200 egységgel gyarapodott.

A *nemzetközi kiadványcsere* forgalmát a 3.4. sz. táblázat tartalmazza: megállapítható, hogy a beérkezett dokumentumok száma csökkent, a kiküldötteké némileg csökkent a könyvek, s emelkedett a periodikák tekintetében. Összesen 4072 könyvkérés ment ki, a beérkezett kötetek száma 6790 volt (6 132 992 Ft), állományba került 5172 kötet 5 702 035 Ft értékben. A kiküldött könyvek száma 3490 — 2 048 218 Ft értékben. Folyóiratokból 3497 kötet (10 373 db) került állományba cseréből. A kimenő 1956 db (1267 a hálózatba, 497 egyéb intézménybe) vagyis 391 kötet is cseréből származott. A 205 új folyóiratból 88 volt cserés (a tavalyinak a duplája). Mindez mutatja, hogy 1991-ben is még a nemzetközi kiadványcsere-tevékenység volt a folyóirat-gyarapítás meghatározója. Az elmúlt évek folyamatos politikai változásai kihatnak a Könyvtár folyóiratállománya összetételének alakulására: sok periodika megszűnt vagy csere útján beszerezhetetlenné vált, újak jelennek meg, tehát maga az állomány is mozgásban van.

A Könyvtár 70 államból 1508 partnerrel áll csere-kapcsolatban (43 kapcsolat megszűnt, 27 új létesült). Könyvtári kiadványból cserére és egyéb célra összesen 441, az ECSSID Bulletinből pedig 353 példány került felhasználásra. A Nemzetközi Csereszolgálat 9619 kiadványt expediált és 7774 db levélforgalmat bonyolított le. Akadémiai folyóiratok tekintetében (91 cím, ebből 8 nem jelent meg) 5929 kötet ment ki a partnerintézetekbe, 24 folyóiratféleségből pedig 37 egyéni címre. 155 nem akadémiai folyóiratból 419-et küldött ki. Az akadémiai hálózathoz tartozó intézetek által megváltott folyóiratok száma 43 (68 400 Ft értékben), hálózaton kívül megváltottaké 19 (44 160 Ft). Folyamatos volt a reklamálás 920 tételre (1990: 1070 tétel) ebből 192 vételes, 664 cserés és 64 köteles volt.

1991-ben is folyamatosan történt a duplum- és fölöspéldányok kiajánlása (2481 tétel 7 jegyzéken). A korábbi évekhez hasonlóan a könyvek fele fogyott csak el: 1391 kötet (56,06%). Mintegy 30 intézmény igényel rendszeresen könyveket jegyzékekről, de a partnerek száma a valóságban több ennél: körülbelül nyolcvan. A listákon felajánlott köteteken kívül a partnerek további 604 kötet könyvet vittek el. (Ezek egyrésze Romániába, az ott alakuló könyvtárakhoz került.)

A partnerek címeinek tárolása, nyomtatása, valamint az egész fölöspéldányanyag feldolgozása számítógépen történik dBASE IV adatbáziskezelő rendszer segítségével. Folyóirat duplum-jegyzék készítésére az NPA munkálatok miatt nem volt lehetőség.

Ebben az évben is jelentősen hozzájárultak a Könyvtár állományának gyarapodásához az ajándékok. A Volkswagen-Alapítványtól további 120 kötet érkezett, néhány könyv a Soros-Brother's Brothers Alapítványtól, a Sabre — Magyar Studies of Americától, továbbá a Budapesti Francia Intézettől (7000 frank), a Japan Foundationtól, a bruxellesi Ministère de la Communauté Française-től, a müncheni Gabriel Silagától.

Az állománygyarapítási munkákhoz kapcsolódik a különgyűjtemények állományfejlesztési tevékenysége.

A *Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye* működésére még 1991-ben is hatással volt az elhúzódtat rekonstrukció, a garanciális javítások végzése, majd az állomány újrendezése. A gyarapodást a 3. sz. táblázat mutatja, az új kéziratbeszerzések közül megemlíthető:

Vétel: Wesselényi István 1708-as naplója; Firtosváraljai énekeskönyv (1735-1739); a kassai gombkötő céh szabályainak 18. századi másolata; Kosztolányi Dezső és Móra Ferenc gyorsírásos művei ill. levele; a Hatvany-könyvtár kötetéből előkerült kéziratok; Fülep Lajos és Lőrincz Ernő levelezése; Reményik Sándor-versek stb.

Ajándék: Nemeskéri János hagyatékának I. része, Menczer Béla hagyatékának II. része, Erdős Péter hagyaték, Hadrovics László levelezése, Kéthly Anna levelei Libik Györgynek, Farczády Elek:

Marosvásárhely története, Lenhossék Mihály levele, a Beszélni nehéz c. rádiósorozattal kapcsolatos levelezés, kandidátusi és doktori disszertációk, akadémiai pályamunkák.

A *Régi Könyvek Gyűjteménye* 1991. évi gyarapodása három forrásból eredt: vásárlások, ajándékok és a Könyvtár régi szakjainak állományából való átvétel.

Az ajándékok között említést érdemel az 1967-ben megvásárolt Hatvany-könyvtár nagyrészt dedikált könyvanyaga, amely a vételi szerződés értelmében haláláig özv. Hatvany Lajosné birtokában maradt. Az ő 1991 novemberében bekövetkezett halála után a Kézirattár átvette a 644 kötetet, valamint az azóta összegyűlt 320 művet.

A Könyvtár régi szakjaiból a régi könyvek gyűjteményébe tartozó részek átvétele régi óhaja volt az Olvasószolgálati osztálynak, de korábban helyhiány miatt nem volt rá lehetőség. A II. emeleti raktár elnyerése után elkezdődött a munka, amely olyan ütemben folytatódik, hogy a könyvanyag az átvétel után azonnal a kutatók rendelkezésére állhasson. A munkatársak elsőként a Régészet szak metszetekben és térképekben gazdag, s a nemzetközi piacon is nagy értéket képviselő, ezért fokozottan veszélyeztetett anyagából válogattak és szállítottak raktárunkba 40 ládányit. Elvégezték az összes ezzel kapcsolatos adminisztrációs munkát. Ezen a réven a következő, kiemelkedő értékű mű vált hozzáférhetővé: Ortelius, Abraham: *Theatrum...* Antwerpen, 1595 (mintegy fél millió Forint értékben), Cicero *epistolarum fam. libri XVI.*, Velence, 1502 (mintegy 50.000 Ft értékben), Gabriele de Barelete: *Sermones*. Hagenau, 1510. (Mintegy 30.000 Ft értékben.)

A *Keleti Gyűjtemény* szerzeményezési munkája kiegyensúlyozott volt, bár csökkentek a devizás rendelések (179 db volt 656 687 Ft értékben) és a gyarapodás szerkezete a politikai változások következtében átalakulóban van. A Szerzeményezési Osztálytól 962 kötet (900 mű) került a Keleti Gyűjteménybe. A folyóiratállomány 17 új címmel, a kéziratok 2 új egységgel (1 tibeti kézirattal — vétel és 4 Duka levéllel — ajándék) gyarapodott. Nem elhanyagolhatók az ajándékba kapott könyvek és folyóiratok sem: A Japan Foundation ilyen tevékenysége már rendszeres, s 1991-ben jelentős volt az Iráni Iszlám Köztársaság budapesti nagykövetségétől kapott klasszikus perzsa irodalmi alkotások. Egyéni felajánlóktól kínai és japán folyóiratok érkeztek.

A *Mikrofilmtár* a mikrofilm és fotómásolat megrendeléseknek eleget tett, a megrendelésekből befolyt összeg 200 000 Ft volt. Az állománybiztosítási mikrofilmezés keretében elsősorban az Akadémiai Levéltár állományának mikrofilmezése folyt. Az elmúlt év mikrofilmezésére az állománygyarapítási, kutatási forrásanyag megszerzésére irányuló helyszíni mikrofilmezés volt jellemző. Ez a munka mennyiségében és jelentőségében felülmúlta a korábbi. A felvételek kb. egyharmada a gyűjtemények őrzőhelyén készült az alábbi helyszíneken:

Budapesten egy magángyűjteményben (Aczél György kéziratgyűjteményének irodalmi kéziratiról és levelezéseiről)

	30 822 felvétel
Nagyváradon hírlapokról	1 851 felvétel
Turócszentmártonban régi nyomtatványokról	5 043 felvétel
Marosvásárhelyen a Teleki-Bolyai Könyvtárban	
a Bolyaiak kéziratok hagyatékáról	23 435 felvétel
(Marosvásárhelyen egyéb irodalmi, történelmi vonatkozású reprodukciók és eredeti felvételek is készültek fényképtár számára)	

Összesen 61 151 helyszíni mikrofilmfelvétel készült s az akadémiai (Levéltár: 90 600, Kézirattár: 1000 felvétel), valamint egyéb gyűjteményekből (pl. Egyetemi Könyvtár, Budai Ferences Könyvtár, Magyar Nemzeti Múzeum) készített felvételekkel együtt 170 600 felvétel, vásárlás útján 24 akadémiai tag portréfelvétele került állományba.

Állományvédelem, kötészet

Mikrofilmezés mellett a restaurálás az állományvédelem legfontosabb módja. 1991-ben 10 keleti kézirat és 1 műzeális értékű könyv 86 090 Ft értékben restaurálása történt meg. A Kézirattár 3 kötet kéziratot és 35 folió levelet, 10 régi könyvet, 2 okiratot összesen 140 400 Ft értékben restauráltatott. A Művészettörténeti Kutatóintézet végeztette el 71 kép és rajz restaurálását az MTA és a képzőművészetek c. készülő kiállításához, valamint restauráltattuk a Kézirattár olvasótermében őrzött s a közeledő Balassi-évforduló alkalmából feltehetően kiállításra kerülő Balassi-portrét 60 000 Ft-ért.

A Kötészet teljesítménye az előző évihez viszonyítva növekedett L. 5.6. sz. táblázat. Sor került a Budapesti Szemle 270, a Nyugat 15 kötetének újrakötésére, ami restaurálás szintű munka volt. A törekeny papírok javítására laminátort kapott a Kötészet, ez gyorsította a munkát. A kötésre váró könyvek és folyóiratok felgyülemlése azzal is magyarázható, hogy a kötészet sok nem kifejezetten könyvkötői munkát is végez és akadémiai szervek számára is dolgozik. Az MTAK osztályainak végzett munka: Folyóírártárnak: 2205 + 285 kötet, az Olvasószolgálatnak: 2030 + 30 bőrkötés, Keleti Gyűjteménynek: 165 kötet, Kézirattár: 20 kötés + 4 restaurálás, MTAK egyéb osztályainak 89 kötés és dobozok, kasírozás, katalóguscédula, laminálás, számozás, brossura készült; az MTA Titkárságának pedig 146 kötés, 59 mappa 36 540 Ft értékben.

Állomány

Az MTA Könyvtárának állománya az 1991. december 31-i állapotnak megfelelően:

1 016 575	kötet könyv
295 776	kötet periodika
606 437	kézirat és régi könyv
22 820	mikrofilm
<hr/>	
1 941 608	egység

FELDOLGOZÁS

A feldolgozó munka 1991-ben eredményes volt, a teljesítmény a címleírásban felülmúlta a tavalyit (1990: 11 912, 1991: 12 099 db) igaz, a hiányzó munkatársak és a könyvtárgépesítés előkészületei miatt feszült tempóban sikerült naprakész állapotot létrehozni.

A könyvek leltárba vétele, feldolgozásra való előkészítése a Szerzeményezési Osztályon történik, innen kerül a Bibliográfiai Címleíró Osztályra; 1991-ben 11 587 kötet könyv, valamint a Folyóirat Osztálytól 232 kötet, összesen 11 961 könyv és részcímes periodika került címleírásra, 2912 kötelespéldányból eredő könyvet dolgoztak fel az OSZK-ból érkező címleírásokkal. Összesen 12 099 db könyv ment át címrevizión, ebből 11 816 már raktárba került. A Címleíró Osztály ezen kívül stencilt gépelt (14 226 db), továbbá 276 617 fejelést végzett és 108 051 cédulát osztott a betűrendes katalógusba, s végül még 5167 utalót is készített.

A Szakozó Osztály 1991-ben 11 551 mű osztályozását végezte el. Munkaerőkiesés miatt felgyülemlett 852 cm-nyi szakkatalógus cédulát kellett előrendezni és beosztani (az előző év kétszerese, 28 116 db). A beosztás után zsúfolttá vált katalógus bővítése az év végén elkezdődött (2100 katalógus doboz anyagát kell megmozgatni). Az év közben ismét felgyült a beosztandó cédulák mennyisége. A cédulasokszorosítást a Gazdasági Osztály munkatársai végzik. Számadatokat a feldolgozó munkáról L. 1.1 és 4.2. sz. táblázat.

A Kézirattár 7586 kéziratot egységet és 683 régi könyvet dolgozott föl, valamint 2203 katalóguscédulát készített. A kéziratok anyagából befejeződött a Lévay József-hagyaték és számos kisebb beszerzés feldolgozása. Folytatódott a Bárczy Géza-, Bisztray Gyula-, Erdei Ferenc-, Gyovai Eszter-, Menczer Béla- és Pilinszky János hagyaték rendezése ill. katalogizálása. Megkezdődött Móricz Miklós iratainak feldolgozását.

Megjelent N. Abaffy Csilla munkájaképpen a Veres Péter-hagyatékáról szóló nyomtatott katalógus, a sorozat 20. kötete.

Folytatódott az ősnymtatványok analitikus leírása, a címlap nélküli régi könyvek meghatározása és feldolgozása, az aprónymtatványok és térképek rendezése és feldolgozása, a Szélpál-hagyaték kapott — jórészt dedikált — könyvek feldolgozása. A már említett Hlatvany-könyvtár tételeit kötetenként egybevetették az őrlapokkal és a részben korábban elkészült címleírásokkal, s jegyzéket készítettek az 1967-ben megvásárolt 440 és a most ajándékba kapott 320 kötetről a Könyvtár és az örökös számára.

A 91 kötettel gyarapodott segédkönyvtár 123 katalóguscédulája is elkészült, a katalógusba pedig 4500 db cédulát soroltak be.

A Keleti Gyűjtemény anyagának a feldolgozása folyamatos, elkészült 1100 mű címleírása és szakozása, valamint 17 új folyóirat címleírása és 956 cédula, viszont nincs megnyugtató módon megoldva a revízió.

A folyóirat-feldolgozás során 175 új címfelvétel és szakozás készült: a retrospektív feldolgozás 23%-kal kevesebb mint tavaly, az anyag-mennyiség esetlegessége miatt.

Az NPA 1991-ben két évre visszamenőleg kért adatszolgáltatást: 4500 adatlap feldolgozása történt meg, ami azt jelenti, hogy a kurrens külföldi folyóiratok zöme már bekerült az adatbázisba és online hálózatban lekérdezhető.

A „Külföldi Időszaki Kiadványok a Magyar Könyvtárakban” c. készülő országos kiadvány preprint köteteinek ellenőrzése tovább folytatódott: 5 kötet 521 oldal terjedelemben (70-74. sz.)

OLVASÓSZOLGÁLAT

A székház rekonstrukciója tovább folytatódott, így a Keleti Gyűjtemény továbbra is a dunaparti részen, a Mikrofilmtár a Nádor u. 7-ben — olvasószolgálat a Központi olvasóteremben működtek. A Levéltár a végleges helyén fogadta a kutatókat. A Kézirattár rekonstrukciója ugyan (elhúzódva) 1991 elejére befejeződött, de a bútorok és anyagok visszarendezése, majd a garanciális javítások zavarták a rendes munkát.

A Központi Olvasószolgálatnál elhelyezett xerox-másológép továbbra is népszerű volt: 17 101 oldal készült rajta 102 606 Ft értékben + 6369 másolat belső használatra (125%-os növekedés).

Olvasó- és állományforgalom

1991-ben a beiratkozott olvasók száma összesen 8036, ebből 7430 a Központi Olvasószolgálatnál, 606 pedig a Kézirattárban (1990: 4844 és 362). A Kp. Olvasószolgálatnál 2750 olvasó kölcsönzési, 2884 pedig helybenolvasási joggal rendelkezett, 1800 napijegyet vett igénybe (L. 5.1. sz. táblázat)

A forgalom adatai az előző évihez képest jelentős növekedést mutatnak. Különösen figyelemre méltó a *helybenolvasás* emelkedése. A használati alkalmak százalékos szerinti megoszlása mutatja az emelkedés okát: az egyetemi hallgatók száma az eddigiekhez képest is ugrásszerűen emelkedett, az előző évi 47%-ról közel 57%-ra. Az 1990. évi jelentésben (38.p.) a százalékarány a helybenolvasás

és a kölcsönzés összegéhez viszonyítva értendő: 24,3. Ez a viszonyszám a tárgyévben 33,15. E számnál azonban sokkal jellemzőbb a helybenolvasás számát figyelembe venni.

Az egyetemi hallgatók adják a napijeggyel, ill. rövidebb határidejű látogatójeggyel beiratkozott többségét is. Állandó látogatójegyet ugyanis az 1988. évi új szabályzat szerint az ELTE BTK és TTK hallgatói, a többi egyetem és főiskola hallgatói és a vidéki egyetemek itt megjelenő hallgatói ideiglenes, ill. napi jegyet kapnak.

Az egyetemi hallgatók könyvtárhasználatát során a rájuk jellemző, tipikus jelenségek tapasztalhatók. A Könyvtár egypéldányos, de sokan szeretnék ugyanazt a könyvet olvasni, ezért az ilyen kérések gyakran kielégítetlenek maradnak. Van, aki csak a segédkönyvtárat használja. Többes példány beszerzésére nincs lehetőség, de ha van alkalom — mint például most a régi akadémiai tartalék felszámolásánál — a profilba vágó akadémiai kiadványok példányszáma kétfőre növelhető.

A kölcsönzési forgalom is nőtt. A rutin reklamáció a késedelmeskedőknek háromszor ment ki, emellett állandóan folyt a kölcsönzésben és a helybenolvasásban mutatkozó igényekre történő visszakérés. Sok munkát adott a régi tartozások felszámolása. Az év folyamán 132 kötet könyvet törölni kellett az állományból, ezek kölcsönzőnél elvesztek. 25 kölcsönző összesen 48 309 Ft-ot fizetett be elveszett könyvek pótlásaként. 13 kölcsönző ellen jogi eljárás folyik. Az elveszett könyveket a Szerzeményezési Osztály újraserzeményezi.

Mind az olvasók, mind a használat mennyisége növekedett (L. 5.3. és 5.4. sz. táblázat). A szolgáltatási alkalmak száma 3 658-cal emelkedett, legnagyobb mértékben a modern könyveknél (2855). Az állományhasználati adatok még nagyobb arányú növekedést mutatnak: 22 575 és ismét a könyvek vezetnek. A folyóirat-használat együttes száma 43 705 egység volt, a szabadpolcokon elhelyezett anyag használatát csak becsülni lehet, de kb. 20%-os növelő tényezőnek fogadható el. Az állományhasználat tételei kiegészítendő a xerox-, fotózás és saját gyorsmásolási alkalmak számával.

A használók foglalkozás szerinti megoszlását összegzi az 5.2 és 5.2.1 (új) táblázat, amire azért volt szükség, mert a helybenolvasók nagy száma torzította az összesített táblázat értékeit. Az adatokból kitűnik az egyetemi hallgatók számának további növekedése a Kp. Olvasószolgálatnál. Mind a Folyóíratárban, mind pedig a Kézíratárban első helyen a nem főfoglalkozású kutatók állnak (a Kp. Olvasóban ők vannak a 2. helyen). Második helyen a Folyóíratárban és a Kézíratárban a hivatásos kutatók vannak, ugyanők a Kp. Olvasószolgálatnál csak a 3. helyen szerepelnek.

Szolgáltatások

A hagyományos szolgáltatásokról az állományforgalom értékelésénél esett szó, az adatok saját állományból szolgáltatott dokumentumokra vonatkoznak, de az olvasókat a könyvtárközi kölcsönzés (L. 5.5 sz. táblázat) is szolgálja, ez mindkét irányban növekedett. Könyvtárközi kölcsönzés során 1735 könyvet és 602 folyóiratot igényeltek az MTAK állományából.

Új szolgáltatásként vehetik igénybe az olvasók a teremben elhelyezett számítógépen az akadémiai kandidátusi és doktori disszertációkról készített számítógépes adatbázist — (13 197 tétel) — (L. Könyvtárgépesítés c. fejezet).

A külföldi könyvek beérkezéseire figyelőkartonok kiküldésével hívja fel az Olvasószolgálat az ezt igénylő 155 kutató figyelmét. A helybenolvasók a decimális osztályozás rendje szerint külön katalógusban találják meg az új szerzeményeket. Felmerült a négy évvel ezelőtt megszűnt „Új külföldi gyarapodásaink jegyzéke” feltámasztásának gondolata. Megoldására a Könyvtár Tudományos Bizottsága pályázatot írt ki. Nem a pályázatok elképzeléseinek megvalósításával ugyan, de látványt egy 33 oldalas próbaszám, melyben az új külföldi gyarapodások mintegy 300 címet tettek ki. Ez a jegyzék 170 könyvtárnak ment ki kísérőlevéllel, melyben évi 100 Ft-os előfizetési díjjal a

jegyzék periodikus megjelenését helyezte a Könyvtár kilátásba. Az év végéig 54 megrendelés érkezett, ebből 15 akadémiai intézeti könyvtár.

RAKTÁROZÁS

A Feldolgozó Osztály a raktárnak 11 442 művet adott át. Az év folyamán teljesen betelt a 800 ezres számtartomány. Ez a nem profil, ill. kis nyelveken megjelenő könyvekből álló állományrész az év folyamán teljes egészében a Törökbálint-i raktárba került. Az ehhez az állományrészhez tartozó könyvek új számtartománya a 920 000-től 990 000-ig tartó számsor lesz.

A 800 ezres állomány külső raktári elhelyezése sem sokkal enyhíti a raktári elhelyezés gondját: a belső raktárak gyors telítődését.

A gördülő állványokkal kapcsolatos, az épületbe való beköltözés első évében jelentkező hibáival ebben az évben is foglalkozni kellett: a sínekre magasztást, sínkoronát tettek.

A Törökbálinti raktár az Olvasószolgálatnak 6 682, a Folyóiratnak 2 403, a Keleti Gyűjteménynek 1 565, a Kézirattárnak 1 350 kötetet küldött be, a Levéltár 84 doboznyi anyagot kapott.

A Nemzetközi Csereszolgálat által kért és a csere céljára tartalékolásra beérkezett könyvek és folyóiratok szállításán, kezelésén, ügyintézésén kívül itt történik a könyvtári kiadványok raktározása, diszponálás utáni ügykezelése. Ebben az évben újra megkezdődött a régi akadémiai kiadványok apasztása. Az Exlibris Kft antikvárium által kijelölt példányokat a raktár dolgozói kiemelték és szállításra csomagolták (1682 db 343 115 Ft értékben). A cél, hogy a régi akadémiai kiadványok és a könyvtári kiadványok radikális apasztásával a raktárban hely keletkezzen.

Az akadémiai és könyvtári kiadványok forgalma:

	bevétel		kiadás	
	kötet	érték	kötet	érték
akad.kiadvány				
könyv	1943 db	936 962 Ft	1519 db	633 719 Ft
f.irat	2224	567 465	585	116 232
könyvtári kiadv.	3402	828 000	5211	731 061
Összesen	7569	2 332 427	7315	1 481 012

Az elmúlt években az 1950 előtti állomány régi szakjainak katalógusáról laponként xerox-másolatok készültek, majd a munkatársak azokat szak. méret és elhelyezés szerint rendezték.

Folytatódott a Soros és Sabre alapítvány által adományozott könyvek fogadása és szétosztása. Kb. 70 ezer Soros és 35 ezer Sabre könyvet osztottak szét az MTA intézeteinek könyvtárai és az ország más nagy könyvtárai között.

A raktárban a páratartalom továbbra sem kielégítő.

A Kézirattár a rekonstrukció után márciusban kapta vissza a II.em. raktárt. A visszaköltöztetést és a rendberakást a munkatársak végezték, s a garanciális javítások elvégzése után — úgy tűnik — beállt a nyugalmi állapot. A páncélszekrényben elhelyezett túlsúlyolt páncélláda tartalmának egy részét és az éremgyűjteményt a II. em.-en két lemezszekrényben helyezték el és elkészítették az új helyzetet rögzítő listát.

A Folyóíratrészben az olvasótermi szabadpolcokon elhelyezett folyóiratok bizonyos mértékű átrendezésére került sor.

A Keleti Gyűjtemény raktári elhelyezése jelenleg optimális, annál nagyobb lesz a gond az 1992 közepén várható visszaköltözés után. Az MTA Orientalisztikai Bizottsága is tájékoztatást kapott a

problémákról, s ez az I. Osztályon keresztül az MTA vezetése elé került, amely a gondok megoldását visszautalta a Könyvtár hatáskörébe. Nem optimális — de megoldás — az újpesti rkp.-i raktár újbóli berendezése és igénybevétele, valamint a törökbálinti raktárban való elhelyezés.

DOKUMENTÁCIÓ, INFORMÁCIÓ, INFORMATIKA

Szakirodalmi információs tevékenység

A Könyvtár gyűjteményi funkciója mellett betölti az információs központ szerepét: az állomány, dokumentációs munka, számítógépes szakirodalmi információs szolgáltatások biztosítják a felhasználók megfelelő és naprakész információellátását.

1991-ben a Számítógépes Adatbázisok Osztálya négy szolgáltatástípusban végzett számítógépes szakirodalmi szolgáltatást az Institute for Scientific Information (ISI) Science Citation Index adatbázis alapján.

A floppy-lemezre rögzített szolgáltatást — adatbázis-kezelő és konvertáló programmal együtt — 69 megrendelő vette igénybe. Konvertáló programból 20, reprint programból 5 megrendelést elégitett ki az osztály.

19 új ASCA kereső-profil készült 668 kérdéssel. Az új profilokkal együtt hetente 460 ASCA profil futott. Ezeket 359 fő vette igénybe. Összesen 74 profil, 59 fő számára floppy lemezen jutott el az előfizetőkhoz.

Folyóirat tartalomjegyzék figyelés keretében 837 db folyóiratot figyeltettek 647 folyóirat fajta közül. Ezt a szolgáltatást 75 fő vette igénybe, közülük 11 fő floppy lemezre rögzítve rendelte meg a szolgáltatást.

Publikációs tevékenység-, illetve idézettségfigyelésre 65 fő fizetett elő 444 név esetében.

A szolgáltatások évi előfizetési árai a 7.1 táblázatban találhatók. Az árak az előző évihez képest átlag 45%-kal emelkedtek.

A heti gépi szakirodalmi szolgáltatások teljes árbevétele 1991-ben 8 086 575 Ft.

1991-ben 452 fő vette igénybe a heti gépi szolgáltatásokat. Főhatóság szerinti megoszlásuk a 7.3 táblázatban látható.

A CD-ROM adatbázis galaxisból történt szolgáltatások mind előfizetési, mind alkalmi keresési rendszerben folytak. A különböző adatbázisokat 1991-től egységes áron lehetett előfizetni. Az árak a 7.1. táblázatban találhatók. 1991-ben 109 fő kb. 50 intézményből 329 óra keresési időt vett igénybe, amelyből 335 625 Ft bevétel származott.

Tudományszervezési dokumentáció, tájékoztatás

A tudományszervezési dokumentációs munka keretében megjelent a *Kutatásszervezési Tájékoztató* 31. évfolyama, 6 számban, 30 ív terjedelemben, mely tematikájában alkalmazkodni kívánt az aktuális tudománypolitikai és kutatásszervezési információigényekhez. Ésszerűsítési megfontolásokból változtatásokra kerül sor a szerkesztésben a 32. évfolyamtól kezdődően. A hosszabb terjedelmű cikkekkel szemben előtérbe kerülnek a rövidebb, annotációszerű ismertetések, híryanagok, táblázatok, számadatok.

A folyóirat 700 példányban jelent meg, mintegy 600 példány került terjesztésre előfizetés és csere útján. A kiadvány nyomdai előállítását az Akaprint végezte. 1992-től a folyóirat előállítása a saját nyomdában fog történni.

A hagyományos tájékoztató munka keretében a Bibliográfiai Osztály az akadémiai és egyéb belföldi és külföldi kéréseknek megfelelően adott bibliográfiai összeállításokat, végzett irodalomkutatást és válaszolta meg a különböző témákban feltett kérdéseket, illetve konzultációk formájában adott megfelelő információkat. Az év utolsó negyedétől rendszeres együttműködés alakult ki az Olvasószolgálat egy munkatársával, célul tűzve ki a tájékoztató munkával kapcsolatban a módszeres tapasztalatátadást.

Folytatódott az *akadémikus bibliográfia* gyűjtése és az adattárból való rendszeres tájékoztatás. Az év folyamán az Akadémia belső tagjainak kurrens publikációs címanyaga 1859 új tétellel gyarapodott. Új kezdeményezésként az MTA elnökének körlevele alapján az Akadémia belső tagjainak mintegy fele küldte be az akadémiai tagságát megelőző időszak publikációs listáját. Ezek a bibliográfiai jegyzékek a beküldött formában kerültek megőrzésre. Az MTA Elnökségének 34/1991 sz. határozata értelmében az MTA erősíteni kívánja a külső tagjaival való kapcsolatait. Ennek érdekében többek között az MTA Könyvtárára hárult az a feladat, hogy a publikációs adattár részére kérje be és tartsa nyilván az MTA külső tagjai publikációinak bibliográfiai adatait. Az akadémiai felkérésre az illetékes külső tagok csak igen részlegesen reagáltak. Amennyiben ez az új program megerősödik, az ezzel kapcsolatos megfelelő nyilvántartási rendet ki kell alakítani.

KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

1991-ben folytatódott a DOBIS/LIBIS alapozású könyvtárgépesítési program. Elkészült a felhasználói útmutatás magyar változata, egyes könyvtári részlegekben előrehaladás volt a program megvalósításában. A DOBIS/LIBIS program installálásában azonban számos nehézség mutatkozott. A számítógépes munkatársak szubjektív és objektív okok miatt sem tudtak a felmerülő problémákkal megbirkózni. Külső szakemberek bevonásával került sor egy megvalósíthatósági tanulmány elkészítésére, majd az eddigi munkamenet átértékelésére és egyéb számítógépes rendszerek alternatív vizsgálatára. (L. IV. fejezet)

Az MTA disszertációs adatbázis 1991-ben 2639 tétellel gyarapodott, s elkészült 1100 tétel angol verziója (tárgyszavazás és címfordítás), s megtörtént 7650 disszertáció tárgyszavazása adatlapon. A munka befejezéséhez közeledik: az Olvasóteremben elhelyezett gépen az érdeklődők hozzáférnek az ISIS programmal rögzített 13 197 disszertációhoz (1953-1989. XII. 31.).

Személyi számítógépes programok segítik több osztály munkáját: ügyvitel és bérelszámolás a Gazdasági Osztályon, a főlőspéldány feldolgozása, nyilvántartása és kiajánlása a Szerzeményezési Osztályon, kiadványok kiküldésének, beérkezésének nyilvántartása, kezelése a Nemzetközi Csere-szolgálaton.

HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA

A Hálózati és Módszertani Szolgálathoz tartozó intézeti könyvtárak száma a korábbi 48-ról negyvenhétre módosult. Az Akusztikai Kutatólaboratórium csekély állományával — 975 könyvtári egységgel (ebből könyv 658, időszaki kiadvány 317 egység) — nem kíván könyvtárként szerepelni, ezért a statisztikai nyilvántartásban már nem szerepel.

A könyvtárak összállománya 1991. december 31-én 1 746 609 könyvtári egységet tett ki.

Ebből:	könyv	időszaki kiadvány	egyéb dokumentum
Társtud. ktárak:	602 939	132 460	230 143
Termtud. ktárak:	354 812	271 842	154 413
Összesen:	957 751	404 302	384 556

Az 1991. évi gyarapodás megoszlása dokumentumfélések szerint a következő:

	könyv	időszaki kiadvány	egyéb dokumentum
Társtud. ktárak:	10 677	2 940	3 892
Termtud. ktárak:	3 713	4 713	7 599
Összesen:	14 390	7 653	11 491

A húsz társadalomtudományi profilú kutatóintézeti könyvtár gyarapodása 17 509, a huszonhét természettudományi pedig 16 025, ez összesen 335 534 könyvtári egység.

Az állománygyarapításra a társadalomtudományi könyvtárak 14 288 336, a természettudományiak 107 548 523 forintot, egybevéve tehát 121 836 860 forintot költöttek. Könyvtáranként az átlagösszeg a társadalomtudományi profilú könyvtárak esetében 714 416, a természettudományi profilúaknál pedig 3 983 278 forintot tett ki. Az átlagos állománygyarapítási összeg felett 6 társadalomtudományi és 8 természettudományi könyvtár, az összeg alatt 14 társadalomtudományi és 19 természettudományi könyvtár gyarapította állományát.

A Sabre Foundation és a Soros-alapítvány ajándékkönyv programjainak keretében az intézeti könyvtárak 565 ajándékkönyvhöz jutottak (ez majdnem a kétszerese a tavaly kapottaknak). Ha mennyiségileg ez nem is sok, de forintértéke igen nagy.

Enyhített valamelyest a beszerzési gondokon a Kultúrától kapott — 1990. évi folyóirat-vásárlás után járó — forgalomvisszatérítési összeg.

Volumen tekintetében az 1992. évi folyóiratrendelésnél 22%-os a visszaesés. Több intézeti könyvtár kényszerült 1992-től devizás folyóiratokat lemondani pénzszűke miatt. A természettudományi profilú intézetek egy-egy folyóiratért átlagosan számítva 45 045 forintot fizetnek, a társadalomtudományiak erre 9 317 forintot költenek.

1990. december 31-ével a könyv- és folyóirat-beszerzés liberalizálódott. Tagkönyvtárak nem bírták elviselni a kettős nyomást: a magas árakat és a bizonytalan beérkezést, így a folyóirat-rendelésben rendszert váltottak: szakítottak a Kultúrával: 8 társadalomtudományi profilú és 13 természettudományi profilú intézeti könyvtár közvetlenül a Swets-től rendelt, a többiek átmentek a Libro-Trade-hez.

A HMSZ folyamatosan továbbította az OSZK KKK-hoz a hálózati könyvtárak könyvgyarapodását jelző katalóguscéduláit; számuk 7 233 darab volt. A Szolgálat továbbra is részt vett a Külföldi Időszaki Kiadványok a Magyar Könyvtárakban című preprint 70-74. köteteinek behasonlításai és javítási munkáiban.

1991-ben két hálózati értekezletet tartott a HMSZ: február 26-án és május 30-án. Az előbbinek a Zenetudományi Intézet, az utóbbinak az MTAK adott otthont. A februári értekezlet napirendjén

a kutatás információellátottsága és az intézeti könyvtárosok bérezése, a májusin a folyóirat-rendelés új lehetőségei szerepelt.

1991. júl. 5-én két gépi bemutató volt az MTAK Vasarely termében: Fejős László, a KMK főmunkatársa az OSZK MicroISIS programfejlesztéseiről, Füredi Mihály pedig az MTAK által ajánlott adatbeviteli rendszerről beszélt.

A Szolgálat május 20-án egynapos tanulmányutat szervezett Sopronba az Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtárába és a Geeodéziai Kutatóintézet Könyvtárába.

Egy intézeti könyvtári munkatárs főiskolai diplomát szerzett; ketten számítógépes tanfolyamot végeztek; egy fő nyelvvizsgát tett.

REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

Fototechnikai szolgáltatások

A Mikrofilmtár és Fotolabor a Nádor u. 7-ben működött, az olvasószolgálat pedig az Arany J. u. 1-ben. Adatokat L. az Állománygyarapítás és Olvasószolgálat c. fejezetekben.

A fotolaboratóriumi felszerelés elöregedett — többségük 10 évesnél régebbi, de 20-30 éves is van közöttük; javításuk gondot okoz és drága, a felvevő és kidolgozó készülékek elromlottak. A felszerelés modernizálása céljából elkezdődött az elavult készülékek kicserélése, felújítása. 1991-ben külföldről egy angol gyártmányú „Gratek” típusú mikrofilmtekeres-másoló készüléket, Ausztriából egy filmösszekapcsoló eszközt, továbbá ugyancsak Angliából a filmhegesztő készülék felújításához szükséges alkatrészeket kapott a fotolaboratórium összesen 433 000 Ft. értékben. Belföldről egy Minolta fényképezőgépet, egy reprodukciós állványt, papírszáritót, Dokumator mikrofilm olvasó-készüléket vásárolt a Könyvtár 91 000 Ft értékben.

Elektrosztatikus gyorsmásolás

A Gyorsmásoló Szolgálat 1991-es éve helyiségeinek felújításával kezdődött el, a munka március közepéig tartott. Ezen idő alatt, a Gyorsmásoló Szolgálat munkatársai a Folyóirat osztály gépén igyekeztek a szolgáltatást zökkenőmentesen fenntartani. Így az első negyedév munkateljesítménye nem mutatható ki.

Összesen 249 124 db másolat készült el. Ebből 76 299 db az MTA Hivatala, 58 816 db az MTA Könyvtára, 25 191 db az Informatikai Igazgatóság, 3 540 db a Számítóközpont, 1 058 db az Életrajzi Adattár, 84 220 db az MTA intézetek, kutatók, aspiránsok részére készült. 1991-ben 1 705 megrendelés teljesült.

Az adatok ismét csökkenést jeleznek (1990: 383 613, 1991: 249 124 db) ami főképpen a zárvatartás miatt következett be, de az épületben elhelyezett másológépek használatával csökkenteni lehetett az osztályok számára végzendő másolást is, ugrásszerűen növekedett az olvasószolgálati xeroxgép használata — 23 470 másolat.

TUDOMÁNYOS MUNKA

A tudományos munka fontos helyet tölt be az MTA Könyvtára életében. A Könyvtár és munkatársai részt vesznek országos kutatási programokban és fejlesztési munkákban, tárcaszintű feladatok teljesítésében, informatikai vizsgálatokban és egyéni érdeklődésüknek megfelelő (bölcsész-tudományi) kutatómunkában. Ehhez kapcsolódik publikációs, oktatási és szakértői tevékenységük, részvételük tudományos rendezvényeken, tanulmányutakon (L. vonatkozó fejezetek és 11. sz. táblázat).

A Könyvtár Tudományos Bizottsága két ízben ült össze: az előző évi kutatónapról beszámolókat és a kérelmeket hagyta jóvá, valamint az Új Külföldi Szerzemények Jegyzéke c. kiadvány összeállítását és kiadása házi pályázatra beérkezett munkákat zsűrizte.

Kutatási programok

Az MTAK folyamatosan részt vesz a Mikszáth Kálmán Összes Műveinek kritikai kiadásában, elvégzi a Gulyás Pál életrajzi adatgyűjteménnyel kapcsolatos szerkesztési és kiadás előkészítési munkákat.

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái c. kézirat cédulaanyaga G és Gy kezdőbetűs életrajzainak teljes, a H betűs életrajzoknak a Horváth Árpádig terjedő anyaga, mintegy 1100 oldalnyi első levonata készült el és az adatbázisba való táplálása történt meg.

Az L és M betűs életrajzokból az év folyamán szerkesztésre került 1327 oldal, 39,09 szerzői ív terjedelemben. Ezzel 1991 végéig a megszerkesztett kézirat összesen 16 858 xerox oldal, azaz 596,74 szerzői ív.

1991 végén megjelent a Gulyás-féle életrajzi lexikon anyagából a 8. kötet, Viczián János sajtó alá rendezésében.

A Könyvtárban folyó munkák fontos részét alkotja az Informatikai Igazgatóság Tudományelemzési Osztályán végzett tudományelemzési és -metriai program, amely külföldön is elismerést kapott. Ez a kutatómunka szolgáltatást, publikációs tevékenységet és pénzügyi forrást is jelent. A következő témákban folytatódott a munka:

1. A hazai természettudományos alap kutatás mutatószámainak kidolgozása és folyamatos publikálása, ill. azok nemzetközi viszonyítása.

2. A tudományos kutatási tevékenység működési mechanizmusával kapcsolatos kvantitatív módszereket alkalmazó kutatások.

- A tudásmetriai módszerek valószínűség-számítási megalapozásával kapcsolatos kutatások.

3. Az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „MTA Központi Publikációs Adatbank” megtervezése, felépítése, karbantartása és üzemeltetése.

4. A „Scientometrics” című nemzetközi tudományos folyóiratnak megjelent a 21., 22., és 23. kötete.

A fentiek mellett az Informatikai Igazgatóság létrehozta és folyamatosan publikálja az *Impakt* (Tények a tudományos alap kutatásról) c. magyar-angol nyelvű folyóiratot. A folyóirat próbaszáma 1991. májusában jelent meg. 1991. szeptemberétől kezdődően a folyóirat havonta publikálásra kerül.

Egyéni kutatások

Az MTA Könyvtára támogatja az egyéni érdeklődésnek és az intézeti célkitűzéseknek megfelelő szakirodalmi, tudománytörténeti, forrásfeltáró kutatásokat, melyek elsősorban a humán-, de más tudományterületeket is felölelnek. A kutatások egy része tudományos fokozat vagy egyetemi doktori cím elérése érdekében folyt.

N. Abaffy Csilla a XVI. századi magyar kódexek faksimile kiadásával kapcsolatos teendőket végzett. Apor Éva az őstörténeti lexikon-részvétel, és a kandidátusi disszertáció befejező munkálataival foglalkozott. Babus Antal Fülep Lajos orosz irodalmi kapcsolatait vizsgálta és orosz-szovjet irodalmi kutatásokat folytatott. Büky Béláné az MTA Könyvtára periodikus állományának újabb elemzésével, Czékli Béla a tárgyszavas információkeresés kérdésével, F. Csanak Dóra Fülep Lajos levelezésének publikálásával, Darabos Pál Hamvas Béla: Egy életmű fiziognómiája nagymonográfijával foglalkozott. Dul Antal Hamvas Béla kéziratos hagyatékának feldolgozásán és az összkiadás szerkesztésén munkálkodott. Fekete Gézáné az Akadémia 1900-1940 között alapított jutalmainak összeállításán dolgozott. Gáspárné Monostori Judit az Igaz Szó (később A látó) c. erdélyi magyar irodalmi folyóirat 10 éves repertóriumát (1978-1988) készíti. Hay Diana Stein Aurélhoz írott francia és német nyelvű levelek feldolgozásával, Káldos János az ún. Kénosi Tözsér János — Uzoni Fosztó István féle unitárius egyháztörténeti kézirat kiadásával foglalkozott. Kovács Józsefné Justus Pál önéletrajzának feldolgozását és publikálásra való előkészítését folytatta. Körmendy Kinga a XIV-XV. századi esztergomi könyv- és könyvtári kultúra, s az ezzel kapcsolatos középkori magyarországi művelődéstörténeti kutatással foglalkozott. R. Marth Hildegard „Nuestro laberinto el de todos los hombres” c. 191 oldalas dolgozatot írt spanyol nyelven. Mázi Béla a konzervatív párt megalakulása és pártszerű tevékenysége 1846-1847 — anyaggyűjtéssel tevékenykedett. Mokány Katalin Kelet-Kárpátalja sziget-magyarságának állattartási nyelvkinése monográfikus feldolgozásán és a Técsői Tájékoztató szótári feldolgozásán munkálkodott. Murányi Lajos a reformkori Fejér megye olvasáskultúrájával (különös tekintettel a Fejér megyei Olvasótársaság tevékenységére és könyvtárára), Pálfalvi Lajos a lengyel emigráció prózairodalmával (1945-1980) foglalkozott. Pesty Mónika patrisztikai kutatásokat folytatott és szakszemináriumokat tartott az ELTE BTK ógörög tanszékén. Pétervári Lászlóné Mikszáth Kálmán Összes Művei kritikai kiadásának sajtó alá rendezésén dolgozott (87. köt.), Ritoók Zsigmondné Janus Pannonius összes műveinek kritikai kiadásán dolgozott és XV-XVI. századi művelődéstörténeti kutatásokat végzett. Rozsondai Béláné művészi kötetestáblák kutatásával és meghatározásával foglalkozott. Szabó Istvánné Mikszáth Kálmán Összes Művei 88. kötetének sajtó alá rendezésén munkálkodott. Szilágyi Gáborné a *Turkologischer Anzeiger* c. bibliográfiai kiadványhoz adatgyűjtést, szerkesztést és a 16. és a 17. század fordulójával foglalkozó oszmán-török krónikák feldolgozásához anyaggyűjtést végzett. Vargyas Péter a pécsi egyetemen oktatott, Vitályos László az Ady kritikai kiadás levelezés részének 1. kötetét készítette elő. Wojtilla Gyula az „Ismeretlen eredetű lexémák szanszkrit szövegekben” témakörben végzett kutató munkát.

A Könyvtár 1991-ben 28 munkatársa számára biztosított kutatónapot. Megtörtént Apor Éva „Mahmud Mirza Qajar és budapesti kézirata. A perzsa felvilágosodás előestéjén” című kandidátusi disszertációjának munkahelyi vitája, a bizottság a munkát elfogadta. Az MTA TMB Bíró Juliának Leningrádban megvédett disszertációja honosításaként odaítélte a neveléstudomány (informatika) kandidátusa fokozatot.

A Könyvtár munkatársai bel- és külföldön tartottak előadásokat (L. Publikációk és Kiutazások c. fejezetek és mellékletek), valamint oktatómunkát vállaltak: Braun Tibor az ELTE TTK-n, Pálfalvy Lajos, Pesti Mónika, Rózsa György, Tóth Erzsébet és Wojtilla Gyula az ELTE BTK-n, Vargyas Péter a pécsi Janus Pannonius Egyetemen.

KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

A Könyvtár tudományos programjának részeként — jóllehet anyagi okok miatt kisebb mértékben — folytatódott az intézmény *kiadványtevékenysége*. Az *MTA Könyvtár Kézirattárának Katalógusai* sorozatban megjelent Veres Péter 1971-ben az MTA Könyvtárához került hagyatékának a katalógusa. N. Abaffy Csilla feldolgozása magában foglalja Veres Péter irodalmi, politikai, szociográfiai írásait, naplóit, cikkeit, előadásait, beszédeit, levelezését, valamint személyes és hivatali iratait.

A *Budapest Oriental Reprints* A sorozat 5. köteteként, Kakuk Zsuzsa szerkesztésében látott napvilágot Németh Gyula: *Törökök és magyarok* c. cikkgyűjtemény 2. kötete, mely a szerző östörténeti kutatásainak javát összegzi.

A *Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása* kutatási főirány keretében az MTA Irodalomtudományi Intézettel és a Petőfi Irodalmi Múzeummal közös kiadásban, Viczián János szerkesztésében folytatódott Gulyás Pál: *Magyar írók élete és munkái* c. mű kiadása a 8. kötet megjelentetésével.

Az 1991. év során a szerkesztőségi munkák (szerkesztés, leírás, korrektúra, grafika) a Scheiber-katalógus, Rejtő István, Fekete Lajos gyűjteményes köteteké a nyomdai előkészítésére összpontosultak.

A periodikus kiadványok sorában megjelent a *Kutatásszervezési Tájékoztató* 31. évfolyama, az *ECSSID Bulletin*-nek „Occasional paper”-ként egy száma. Új vállalkozásként indult 1991 szeptemberétől az *Impakt* c. havi folyóirat, mely a tudományos alap kutatás „tényanyagáról” kíván tájékoztatást adni tudománytörténeti szemlélet alapján, eredeti és átvett cikkek formájában. Az eddigi megjelent számok alapján folyamatban van a folyóirat iránti igény felmérése. Az *Analecta Linguistica* és a *Scientometrics* esetében a Könyvtár továbbra is a szellemi kiadó szerepét töltötte be.

1991-ben a Könyvtár kiadásában megjelent munkák 203,3 nyomdai ívet tesznek ki, melyből saját szerkesztésű és nyomású 90,3 nyomdai ív, saját szerkesztésű, de külső nyomdában készült 77 nyomdai ív. Az *Analecta Linguistica* esetében pedig 36 ívnél a Könyvtár szellemi kiadó szerepét töltötte be.

A kiadványok forgalmazása a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztályán illetve a Magiszter és a Studium akadémiai könyvesboltokon keresztül történt, külföldre pedig a cserekapcsolatok révén jutottak el a Könyvtár kiadványai.

1991-ben a meglévő kiadványkészletünk címlistáját 391 intézmény (társadalomtudományi intézetek, egyetemek, főiskolák, megyei és városi könyvtárak) könyvtárának küldték el, hogy a raktáron lévő kiadványainkra tiszteletpéldányként benyújthassák igényüket. A lehetőséggel 110 intézmény élt, s az akció keretében 2 295 kötetet adtunk át az illetékes intézménynek.

A megjelent kiadványok bibliográfiáját, a nyomdai teljesítményt a 10. számú táblázat tartalmazza. A kiadványainkra vonatkozó belföldi és külföldi ismertetéseket a 14. számú melléklet sorolja fel.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az MTA Könyvtára mint az ország jelentős tudományos könyvtára, néhány területen információs központja érdekeinek és lehetőségeinek megfelelően kapcsolódik be a nemzetközi szakmai életbe. Az utóbbi években fokozottan érvényesül e két feltétel a külföldi kapcsolatok alakításában. A régi típusú, formális együttműködések helyett a partnerintézettel történő konkrét, közös érdekű program megvalósítása kerül előtérbe, a sokoldalú együttműködési formák és programok többsége átértékelődik és bilaterálissá változik, ilyen sors érte pl. a MISZON-t is. Az integrációs törekvések

— persze más háttérrel —, főképpen az összeurópai kezdeményezések jelenthetnek a Könyvtár részére új lehetőségeket.

Az állománygyarapításban még mindig fontos szerepe van a nemzetközi kiadványcserének; a formális kapcsolatok leépítése ezen a területen is folyik, a csere intenzitását a külföldi partnerek érdeklődése és a Könyvtár érdekei, valamint lehetőségei szabályozzák. 1991-ben 91 féle akadémiai folyóirat 5 966 kötetben, 5 féle könyvtári kiadvány 695 kötetben, 155 egyéb kiadvány 419 példányban ment 70 ország 1508 intézményébe. Az MTAK 10 267 dokumentumot küldött ki és 10 684-et fogadott, ebből 8 675 került saját állományba. 1991-ben 43 kapcsolat törlésére és 27 új kapcsolat létesítésére került sor.

A nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés lehetőségét 123 alkalommal vették az olvasók igénybe.

A szakmai kapcsolatok és a tájékozódás kiszélesítését szolgálják a Könyvtár és munkatársai közreműködése nemzetközi szervezetekben, részvételük tudományos rendezvényeken, tanulmányutakon, valamint a kölcsönösen előnyös együttműködési megállapodások.

Együttműködési programok

Az MTAK könyvtári kapcsolatainak és a tudományos információ fejlesztése érdekében részben intézményi, részben pedig egyéb tudományos tevékenység keretében vesz részt a nemzetközi programokban. A politikai változások az átrendeződőben levő Európa az együttműködés új területeit, formáit és módját hozzák magukkal.

Az Európai Társadalomtudományi Információs Együttműködés (ECSSID) 1991. évi legjelentősebb rendezvénye a márciusban a British Library közreműködésével az University of Kent of Canterbury-ban megrendezett VI. konferencia volt, mely a „Társadalmi változások és az információs rendszerek Európában. Innováció, fejlesztés és integráció” címet viselte. A bevezető előadást az új európai információs együttműködési törekvésekről Rózsa György és Stephen A. Roberts (Nagy-Britannia) tartották. A konferencia mintegy 60, Európa minden részéről érkezett szakember részvételével zajlott le. Az ECSSID Végrehajtó Bizottsága novemberben a szlovákiai Smolenicében ülésezett, ahol a konferencia értékelésén, a munkacsoportok beszámolóinak megvitatásán túl a résztvevők javaslatokat tettek új, hosszútávú projektumokra, továbbképzési szemináriumok rendszeres tartására. Szó volt már a következő, VII. konferencia előkészítéséről is (1993-Berlin).

Az ECSSID munkacsoportjai (WG) — figyelembe véve az Európában lezajlott történelmi változásokat — új lehetőségeket keresnek az együttműködési formák kibontakoztatására. A CRD-Current Research Documentation nevű WG dokumentációs projektumokat és regisztereket készít elő — jelenleg négy témában: az új technológia hatása a társadalomra, a nők változó szerepe a társadalomban, környezet és társadalom, az etnikum: közeledés, asszimiláció, integrálódás. A TIES — Task Group for the International Exchange of Information Sources 2 kötetes bibliográfiát szerkeszt a szürke irodalom felhasználásával „Technika és társadalom Európában” címmel. Az új, IRAS — International Relations and Area Studies nevű csoport a földrész szakembereit és munkájukat akarja egymáshoz közelíteni együttműködés, egységes rendszerek kialakítása, közös eszközök, módszerek kidolgozása révén. Az ECSSID Bulletin (MTAK szerkesztésben) „occasional papers” formában jelenik meg 1991-től.

A FID munkájában az MTAK is részt vesz, ha nem is intenzíven: tagdíjat fizet és tájékozódik, szükség esetén részt vesz konkrét feladatokban, ugyanez mondható el a LIBER-ben való tagságról, amely különben 1992-ben Budapesten tart konferenciát.

A philadelphiai ISI-vel folyamatos a kapcsolat, innen érkeznek a heti mágnesszalagok a Science Citation Index szakirodalmi információs szolgáltatáshoz, s kialakult egy vállalkozói kapcsolat is.

Az MTA Könyvtára együttműködik a partner-akadémiák könyvtáraival, információk központjaival ill. azok utódintézményeivel (pl. Németország, Oroszország). Eredményes az MTA és az Izraeli Tudományos és Humán Akadémia közötti együttműködési megállapodás adta keret: a Könyvtár főigazgatója Izraelben tett útja során a tájékozódáson túl megbeszélést folytatott a Kaufmann gyűjtemény genizáinak izraeli segítséggel történő katalogizálásáról, s megismerkedett az ALEPH integrált könyvtárgépesítési rendszerrel. Ugyancsak a főigazgató romániai (RTA Könyvtára) útja során fűződtek szorosabbra a két könyvtár kapcsolatai (az „áttörés” az RTA Könyvtára helyettes igazgatójának tavalyi itteni látogatásával történt meg) a kiadványcsere, nemzetközi szakmai rendezvényekről való tájékoztatás stb. terén, ami írásos nyilatkozatformában is megfogalmazódott. A közép- és keleteurópai akadémiai partnerintézményekkel közvetlen kapcsolatok alakulnak, legnagyobb érdeklődést a német fél mutat.

Tudományometriai kooperáció folyik a spanyolországi CSIC-vel (Consejo Superior de Investigaciones Científicas). Az Európai Közösség programjaiba való bekapcsolódás is nyitva áll; különösen a TEMPUS program indult be (holland könyvtáros hallgatók szakmai gyakorlata az MTAK-ban, az European University Institute könyvtárigazgatójának tájékozódó látogatása, közös pályázatkészítés a londoni Earling College képviselőjével stb.)

A nemzetközi bibliológiai együttműködés 1991-ben is folytatódott: a Nemzetközi Bibliológiai Társaság (AIB) ezúttal a spanyolországi Caseres-ben tartotta a 10. nemzetközi kollokviumot, témája a kulturális és tudományos fejlődés és az írásos kommunikáció vizsgálata volt. Az MTAK képviselőjében Rózsa György főigazgató tartott előadást, azután pedig konzultált a Társaság székhelyén — Párizsban — a magyar-francia együttműködés konkrét feladatairól.

Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

MTA kiküldetéssel, könyvtári támogatással, egyéni meghívással a munkatársak tanulmányutakon, tudományos rendezvényeken és tárgyalásokon vettek részt. A kiutazások táblázatos szerkezetben kerültek feldolgozásra az adatokat a 11.1 és 11.2 sz. táblázatok tartalmazzák. Az adatok szerint 15 munkatárs 38 alkalommal járt külföldön (611 nap). Glänzel Wolfgang Humboldt ösztöndíjjal egy évet töltött Németországban.

Külföldi látogatók

A Könyvtár 1991-ben 122 külföldi vendéget fogadott, a teljes névsort a 11.2 sz. táblázat tartalmazza.

A többnapos szakmai tartózkodásra érkezők között a szokottnál nagyobb arányban voltak ösztöndíjasok: részben a TEMPUS program keretében az ELTE Könyvtártudományi Tanszék közvetítésével, részben pedig be (holland) Múzeum Egyesület támogatását élvező kutatók. Igen számottevő volt a Könyvtár tevékenységével megismerkedni kívánó, együttműködést kereső és üzleti kapcsolatot felajánló látogatók sora. Az utóbbiak közül több külföldi folyóiratterjesztő cég pl. a Swets & Zeitlinger, EBSCO, Minerva-Springer vezető képviselői tárgyaltak az MTAK folyóirat-rendeléseinek lekötéséről. A vendégek közül néhányan előadást vagy konzultációt tartottak a munkatársaknak. Kabebó Tamás (Írország) a haza fogalmáról irodalmi előadást, Kathy Tezla (USA) a DOBIS/LIBIS-ről konzultációt, Elisabeth Simon és Karl Stroetmann (Németország) a németországi könyvtárgyőről és információpolitikáról konzultációval egybekötött előadást tartottak. A Swets & Zeitlinger cég képviselői számítógépes bemutatóval adtak tájékoztatást szolgáltatásaikról. Hagyományosan jelentős számú külföldi kereste föl a Kézirattárat, a Keleti Gyűjteményt is. A

látogatók közül sokan az informatikai szolgáltatások működésével ill. a tudományometriai vizsgálati módszerekkel ismerkedtek. Az előző évhez hasonlóan illusztris vendégeket is fogadott a Könyvtár — álljon itt néhány kiragadott név: Teller Ede professzor, Liu Quilin, a Kínai Társadalomtudományi Akadémia főtájtára, Mario Apice az olaszországi Kutatásügyi Tanács igazgatója, az elnök tanácsadója stb. Két külföldi szakmai csoportot látott vendégül a Könyvtár: egy magas szintű francia szakmai delegációt, valamint egy amerikai könyvtáros csoportot.

Külföldi tagságok

Az MTA Könyvtára tagja az International Federation for Information and Documentation (FID), az International Association of Oriental Librarians (IAOL), az Association Internationale de Bibliologie (AIB) és a Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER) nemzetközi szervezeteknek.

A munkatársak egyénileg különböző tudományos társaságoknak, szervezeteknek és bizottságoknak a tagjai (L. 12. sz. melléklet).

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 1991-ben folytatta az állománygyarapítást, a begyűjtött anyag feldolgozását. Ellátta az MTA központi irattárának feladatait, a kutatók rendelkezésére bocsátotta a szükséges dokumentumokat.

Az iratállomány növekedése egyenletes volt, a gyarapodás mértéke 58, 82 ifm, így a teljes állomány az év végére 1882, 32 ifm-re növekedett. A hanganyag ó db hosszú lejátszású hangszalaggal bővült. (Teljes állomány jelenleg: 72 tekercs, 41 kazetta). A fototéka 1991-ben nem gyarapodott. (Teljes állomány: 7035 db)

A tárgyévi iratgyarapodásban a legjelentősebb irategyüttesek: Láng István főtájtár, a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, a Földtudományok Osztálya és a Tudományos Minősítő Bizottság iratanyaga.

A Levéltár ellátta az akadémiai intézetek, kutatócsoportok, tudományos társaságok iratanyagával, selejtezésével kapcsolatos feladatait. Négy intézménylátogatásra került sor. A legjelentősebb feladat az 1992-ben átszervezésre kerülő KFKI nagymennyiségű, igen értékes iratanyagának elsődleges számbavétele és az átadást biztosító tárgyalások lebonyolítása volt.

A feldolgozó munka kiegyensúlyozottan folyt, annak ellenére, hogy az iratállománynak csak egy igen csekély töredéke könnyen hozzáférhető, a többi Törökbálinton van.

Középszintű rendezés történt a Gazdasági és Ellátási Főosztály (5,30 ifm), a Jogi- és Igazgatási Főosztály Szervezési Csoport (0,84), a Földtudományok Osztálya (7,20 ifm) a Találmányi Csoport (5,04 ifm), az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet (7,80 ifm) anyagában.

A Levéltár elvégezte az MTA rendes évi közgyűlése és rendkívüli közgyűlése hanganyagának rögzítését. A hanganyag feldolgozása egész évben folyamatosan ment. A feldolgozott hanganyag összesen 10 065 perc volt.

Az útijelentések feldolgozása június 30-ig folyt. A beérkezett útijelentések száma: 246. A nagymértékű csökkenés összhangban áll az útijelentések nyilvántartásának decentralizálásával.

A Levéltár munkájában igen fontos helyet foglalt el az információ-szolgáltatás. A szóban vagy írásban nyújtott információk száma: 342.

A Levéltárban tudományos kutatást végzők száma 13 volt. A Levéltár iratait elsősorban az MTA Titkárságának munkatársai és akadémiai kutatóintézetek adminisztratív munkatársai használták.

Folytatódott az iratállomány biztonsági mikrofilmzése: 11,40 ifm.

A Székházban lévő RP I pinceraktár fizikai állapota tovább romlott, a páratartalom jelentősen meghaladja a megengedett szintet.

EGYÉB

Az MTA Könyvtára értékes állománya iránt továbbra is nagy az érdeklődés: bel- és külföldi kiadók, kiállítók és vállalkozók részéről. Több külföldi megkeresés érkezett a Kaufmann-gyűjtemény egyes kéziratának bemutatására (Spanyolország, USA, Németország); végül négy héber kézirat Berlinbe kerül 1992 januári bemutatásra.

A Széchenyi-jubileumban az MTA Könyvtára is kivette a részét; elsősorban a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye. Legnagyobb vállalkozás a Széchenyi Könyvtárral közösen rendezett és kivitelezett kiállítás volt (Széchenyi István — a legnagyobb magyar), de feladatot jelentettek más kiállítások és kiadványokban való közreműködés is pl. a Magyar Nemzeti Múzeumé. A Kézirattár igen sok intézmény részére tette lehetővé és készítette elő a fotóztatást (nagyeceni Széchenyi-Múzeum, Testnevelési és Sportmúzeum, Zala megyei Levéltár, Filmtrade. Magyar Távirati Iroda, Akadémiai Kiadó, Szépirodalmi Kiadó, Széphalom Kiadó, Helikon Kiadó stb. A Kézirattár közreműködött az MTA és a képzőművészetek c. kiállítás előkészületeiben is.

A Könyvtár szakmai programokkal fogadott hazai és egy amerikai könyvtárosi csoportot egy erdélyi és egy szlovákiai könyvesekből álló csoportot. Szakmai és művelődéstörténeti előadásokra, bemutatókra került sor (l. Külföldi látogatók c. fejezet).

Az MTAK „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” alapítvány gyarapodott, jelenleg 6 millió Ft az alaptőkéje. A Kuratórium tagjai: Ujfalussy József akadémikus, az MTA elnökhelyettese — elnök, Rózsa György c. egy. tanár, az MTAK főigazgatója — társelnök, Németh G. Béla akadémikus, Beck Mihály akadémikus, Enyedi György akadémikus, Bartha Árpád az MIBB elnök-vezérigazgatója, Kara György az irod. tud. doktora, Fülöp Géza az irod. tud. kandidátusa, Braun Tibor c. egy. tanár, az MTAK főigazgatóhelyettese, Vekerdi László az MTAK tud. tanácsadója, Domsa Károlyné, az MTAK mb. főigazgatóhelyettese — titkár.

Az MTAK új Szervezeti Szabályzatát az elnökség jóváhagyta, teljes szövege megjelent az Akadémiai Értesítő 1991. 7. számában.

Vekerdi László és Murányi Lajos a magyar rektori konferencia elnökének felkérésére részt vettek (októbertől folyamatosan) a Volkswagen Alapítvány — 1991-ben természettudományos felsőoktatási és szakkönyvtárakat támogató programját véleményező ad hoc bizottság munkájában, Murányi Lajos pedig részt vett a kötelespéldány-elosztás megreformálásának lehetőségét vizsgáló bizottság munkájában.

Domsa Károlyné mb. főigazgató-helyettes részt vesz a Könyvtári és Informatikai Kamara munkájában mint a Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat egyik képviselője.

A Széchenyi-év alkalmából F. Csanak Dóra és Körmeny Kinga a Művelődési és Köznevelési minisztertől Széchenyi-emlékérmet kapott.

A Könyvtárban működő Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete érdekképviselő tárggyében 67 700 Ft szociális segélyt, 44 800 Ft üdülési hozzájárulást fizetett ki. 13 idős kisnyugdíjas volt dolgozójának sikerült fölemeltetni a nyugdíját. Két kirándulást szervezett: Sopronba (tanulmányi) és Szilvásváradra, s megrendezte a könyvtári munkatársak gyermekei számára a hagyományos Mikulás-ünnepséget. Képviselői részt vettek az igazgatósági értekezleten.

1991-ben — egy három-éves periódust lezárandó — sor került munkatársi értekezletre, amelyen Rózsa György főigazgató beszámolt az időszak eredményeiről, gondjairól és a könyvtár fő programjairól.

III. ADATOK ÉS TÁBLÁZATOK

1. GAZDÁLKODÁS

1.1 Költségvetési beszámoló

Könyvtári feladat, támogatott témák

Rovat	Megnevezés	ezer forintban
Kiadások		
11.	Készletbeszerzés	8 173
12.	Béralap	45 136
13.	Anyag jellegű kiadás	65 058
14.	Bérjellegű kiadás	2 106
15.	Szolgáltatások	19 702
16.	Költségvetési befizetés	18 942
27.	Vásárolt termékek és szolg. ÁFA	6 260
35.	Népgazdasági beruházás	1 551
61.	Működési célra átadott pénzeszköz	2 250
Kiadások összesen		169 178
Bevételek:		
44.	Költségvetési támogatás	141 768
52.	Ár- és díjbevétel	10 544
	ebből: Xerox	378
	Foto	200
	Inform. 91. évi bev.	8 008
	Inform. 89. évi bev.	78
(CD előfizetés)	Tudományelemzés	448
	Kötészet	37
	Kiadvány	391
	K-F (Tájékoztató)	167
	Egyéb bev.	837
62.	Működési célra átvett pénzeszközök	10 296
66.	Ideiglenesen átvett pénzeszközök	9 500
82.	Előző évi pénzmaradv. felhasználás	1 175
Bevételek összesen		173 283
Tárgyévi maradvány		4 105
+ előző évek felhasználatlan maradv.		2 799
Összes maradvány		6 904

1.2 1991. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint (ezer forintban)

Költséghely (feladatok)	Nyitó pénz maradvány	Költség- vetés támogatás	Átvett pénz- eszköz	Saját bevétel	Kiadás	Záró pénz maradvány	
Könyvtár (coupon)	257	—	—	—	7	250	
Könyvtár	1 075	138 319	9 909	2 037	143 472	7 868	(értékcikkben 5212 \$) Könyvtári feladatok felhasználható maradv. 14 e Ft
Informatika	—	—	—	8 008	13 898	-5 890	
Számítógéppont	—	—	600	—	2 463	-1 863	
Lukács Archivum	—	3 365	—	—	3 466	-101	
Könyvtár összesen	1 332	141 684	10 509	10 045	163 306	264	
XX. sz-i kutatások	—	84	—	—	84	—	
CAPS iroda (Tamási Péter)	1 009	—	—	—	—	1 009	
Egyéb témák:							
Magyar Kortárs életrajzi adattár	12	—	5 204	—	2 748	2 468	
Mikszáth textológia	—	—	43	—	25	18	
Ady bibliográfia	70	—	70	—	—	—	
AKA (Kónya S.)	1 600	—	—	—	—	1 600	
AKA (Braun T. — Tétényi P.)	—	—	1 963	—	1 251	712	
AKA (Lukács archivum)	—	—	125	—	125	—	
OTKA 1/3 Rózsa Gy.	—	—	150	—	—	150	
OTKA 1/3 Sziklai L.	—	—	375	—	129	246	
OTKA maradványok (Rózsa)	28	—	—	—	18	10	
OTKA maradványok (Vargyas)	60	—	—	—	60	—	
INFO kiadvány (Tamási P.)	3	—	500	499	981	21	
Dissz. adatbázis támogatás	—	—	857	—	451	406	
Egyéb témák összesen	1 633	—	9 287	499	5 788	5 631	
Mindösszesen	3 974	141 768	19 796	10 544	169 178	6 904	

Állománygyarapításra fordított összegek:

kiadványcsere	9 885
könyvbeszerzés	8 646
folyóirat beszerzés	24 819
mikrofilm	76
régi könyv, kézirat	494
SCI mágnesszalag	7 685
CD lemezek	1 074
<hr/>	
Könyvtári feladatok össz.:	52 679
	(ebből Lukács Arch. 119)
<hr/>	

2. SZEMÉLYI ADATOK

2.1 Létszám

	főfoglalkozásúak			
	állandó			összesen fő
	Könyvtár	Magy. kort.	Inf. Igazg.	Kult-tört. emlékeink feltárása
1991. jan. 1-én a létszám:	153	1	8	162
évközi belépés	20		1	21
évközi kilépés	22		1	23
1991. dec. 31-én a zárólétszám:	151	1	8	160
Részfoglalkozásúak munkaóra alapján visszaszámított létszáma 1991. dec. 31.	26		1	27
Részfoglalkozásúak tényleges létszáma	48		2	50

2.2 Végzettség, szakképzettség

(1991. dec. 31-én állományban lévő főfoglalkozásúak)

Tudományos fokozat, iskolai végzettség	1990	1991
tud. doktora	1	3
kandidátus	5	5
egyetemi, főiskola végzettség	89	93
középiskolai végzettség	44	40
alsófokú iskolai végzettség	29	27
Könyvtárosi szakképzettség:		
felsőfokú szakképzettség	37	39
középfokú szakképzettség	9	7
Szakképzésben résztvevők		
egyetemi képzésben (könyvtári szakon)	—	1
felsőfokú iskolai képzésben	—	—
középfokú könyvtárosképzésben	—	—

2.3 Besorolás, bérezés, jutalmazás

Nyelvpótékot kapott (újonnan)	2 fő
Egy főre jutó éves átlagbér 1991-ben:	17 175 Ft
1 főre jutó jutalom:	2000 Ft
Jubileumi jutalomban részesült 12 fő	330 300 Ft

3. ÁLLOMÁNY, GYARAPODÁS

Dokumentum	állomány 1990. XII. 31-én	1990. évi gyara- podás	1991. évi gyara- podás	Törlés	állomány 1991. XII. 31-én
könyv	1 004 372	14 414	12 206	3	1 016 575
periodika (köt.)	290 336	5 562	5 446	6	295 776
kézirat	598 851	7 872	7 586	—	606 437
mikrofilm	22 440	360	380	—	22 820
	1 915 999	28 208	25 618	9	1 941 608

3.1 Gyarapodás szakok szerint

Szakcsoport	könyv		periodika	
	1990	1991	1990	1991
001 tudánszervezés	0.16	0.02	—	—
0.2 általános művek, vallástörténet	6.3	6.1	12.8	12.2
1 filozófia, pszichológia	4.6	5.3	3.3	2.6
3 társadalomtudományok	8.5	7.4	12.8	11.4
5 természettudományok	10.0	12.0	28.1	26.7
6 alkalmazott tudományok	4.1	3.9	5.8	5.9
7 művészetek	3.2	2.98	2.5	2.7
80 nyelvtudományok	9.9	11.2	11.3	13.9
809 orientalisztika	6.6	7.1	7.9	7.8
82 irodalomtudomány, szépirodalom	29.8	26.9	7.6	9.2
9 földrajz, régészet, történettudomány	16.84	17.1	7.9	7.6
	100.0	100.0	100.0	100.0

3.2 Gyarapodás eredete (egység)

	Magyarország		Külföld		Összesen	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991
könyv	4 304	3 518	10 110	8 688	14 739	12 206
periodika (köt.)	721	719	4 841	4 727	5 562	5 446
kézirat	7 000	6 000	872	1 586	7 872	7 586
mikrofilm	343	373	17	7	360	380
összesen	12 368	10 610	15 840	15 008	28 208	25 618

3.3 Gyarapodás módja (egységek száma csökkenés nélkül)

	könyv		periodika (köt.)		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991	1990	1991	1990	1991
vétel	2 756	2 388	1 019	1 100	5 000	5 200	15	25	8 790	8 713
csere	6 191	5 172	3 801	3 497	—	—	7	6	9 999	8 675
kötelezpéldány	3 780	3 070	556	550	—	—	—	—	4 336	3 620
ajándék	1 393	1 269	186	299	2 872	2 386	8	2	4 459	3 956
akad. kiadvány	285	304	—	—	—	—	—	—	285	304
saját előállítás	9	3	—	—	—	—	330	347	339	350
összesen	14 414	12 206	5 562	5 446	7 872	7 586	360	380	28 208	25 618

3.4 Nemzetközi kiadványcsere forgalom

Kiadvány fajta	Küldött		Érkezett	
	1990	1991	1990	1991
könyv	4092	3823	7991	6790
periodika	5950	6431	4356	3888
mikrofilm	3	7	7	6

* kötet, évfolyam, ill. mű

3.5 Nemzetközi kiadványcsere

Cserekapcsolatok 1991-ben 70 állam 1508 intézményével

Európa

28 állam, 1086 intézmény

Albánia	2
Anglia	64
Ausztria	49
Belgium	46
Bulgária	6
Cseh- és SzlovákKözt.	39
Dánia	13
Finnország	26
Franciaország	82
Görögország	12
Hollandia	19
Írország	5
Izland	3
Jugoszlávia	75
Lengyelország	77
Luxemburg	3
Málta	1
Németország	164
Norvégia	10
Olaszország	135
Portugália	7
Románia	43
Spanyolország	67
Svájc	32
Svédország	31
Szovjetunió	72
Vatikán Állam	3

Ázsia

19 állam, 191 intézmény

Afganisztán	3
Ciprus	3
India	24
Irak	4
Irán	4
Izrael	13
Japán	93
Jordánia	1
Kína	7
Koreai Közt.	6
Koreai NDK	3
Libanon	2
Mongólia	3
Omán	1
Szingapur	3
Szíria	4
Thaiföld	1
Törökország	14
Vietnámi DK	2

Afrika

9 állam, 19 intézmény

Algéria	1
Dél-Afrikai Közt.	6
Egyiptom	3
Etiópia	1
Marokkó	1
Nigéria	1
Tanzánia	1
Tunézia	3
Zimbabwe	2

Amerika

12 állam, 191 intézmény

Argentína	6
Brazília	7
Chile	5
Costa Rica	2
Kanada	19
Kolumbia	5
Kuba	9
Mexico	2
Peru	2
Puerto Rico	1
USA	126
Venezuela	7

Ausztrália, Óceánia

2 állam, 21 intézmény

Ausztrália	18
Új Zéland	3

3.6 Duplum és fölös példány kiejánlás

	1990	1991
könyv	4806	3085

4. FELDOLGOZÁS

4.1 Könyvtári feltárás, címleírás, osztályozás

	címleírás		osztályozás	
	1990	1991	1990	1991
modern könyv (mű)	11 912	12 099	14 855	11 551
periodika (félé)	171	175	171	175
keleti könyv (mű)	1 100	1 100	1 275	1 100
keleti periodika	6	17	—	—
kézirat (db)	7 872	7586	—	—
régi könyv (mű)	408	683	—	—
mikrofilm (mű)	360	380	—	—
periodikák retrospektív feldolgoz. (köt)	1 723	1 326	—	—

4.2 Katalógusépítés

katalóguscédulák				
	sokszorosítása		gépelése	
	1990	1991	1990	1991
modern könyv	152 652	275 346	2 242	5 167
periodika	—	—	720	956
kézirat	—	—	1 987	2 203
régi könyv	306	—	—	—
mikrofilm	1 000	1 700	200	344

Katalóguscédulák besorolása

	1990	1991
központi könyvkatalógusokba	58 400	108 051
központi szakkatalógusokba	19 675	28 116
központi periodikakatalógusokba	720	956
kézirat-katalógusokba	6 152	4 500
régi könyvkatalógusokba	—	—
keleti betűrendes katalógusba	2 000	3 200
mikrofilm katalógusba	1 000	1 700

5. OLVASÓSZOLGÁLAT

5.1 Könyvtár használói (fő)

	1990	1991
Beíratkozott olvasók száma	4 844	8 036
ebből napijegy	900	1 800
ebből kézirattár	362	606

5.2 Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása (Százalék arányban)

	Kp. Olvasószolgálat		Folyóírártár		Kézirattár	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991
MTA rendes és levelező tagja	1.4	1.4	0.7	0.4	0.3	0.3
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	18.7	16.4	8.8	7.6	8.0	11.9
egyetemi oktató (docens, adjunktus, tanársegéd)	8.4	8.5	6.9	8.2	10.1	12.4
tudományos kutató, aspiráns	22.0	18.3	19.0	19.5	30.1	19.9
nem főfoglalkozású kutatók (orvos, mérnök, szerkesztő, könyvtáros stb.)	21.4	19.1	46.0	44.6	33.0	27.2
egyetemi hallgató	24.3	33.2	16.0	17.7	8.1	17.5
egyéb	3.8	3.1	2.7	2.0	10.4	10.8
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

5.2.1 A Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint

	Helyben	Kölcsön
akadémikus	0.19	3.15
tudományok doktora	0.73	9.50
kandidátus	2.39	25.44
egyetemi oktató	6.89	10.66
tudományos kutató	9.54	14.49
ösztöndíjas	4.83	9.39
nem főfogl. kutató	14.05	2.20
könyvtáros	1.42	22.03
egyéb	3.03	3.14
egyetemi hallgató	56.93	—
	100%	100%

5.3 Szolgáltatási alkalmak

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölszönzés		összesen	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991
modern könyv	8 965	11 972*	11 311	11 159	20 276	23 131
periodika	5 086*	4 774*	310	326**	5 396	5 100
kézirat, régi könyv	900	1 541	16**	26**	916	1 567
keleti könyv, kézirat,						
periodika	2 013	2 500	402	445	2 415	2 945
mikrofilm	186	111	7	—	193	111
	17 150	20 898	12 046	11 956	29 196	32 854

* Könyv xeroxoztatási alkalmak száma 336 fotóztatási alkalmak száma 17

Periodika xeroxoztatási alkalmak száma 2 690 fotóztatási alkalmak száma 307

** xeroxoztatási alkalmak száma 102 fotóztatási alkalmak száma 77

5.4 Állományhasználat
(egység)

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölszönzés		összesen	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991
modern könyv	16 077	27 062*	12 646	13 093	28 723	40 155
periodika	39 836*	40 022*	629	686	40 465	40 708
kézirat, régi könyv	27 513	39 220	16**	84**	27 529	39 304
keleti könyv, kézirat,						
periodika	11 231	10 341	849	889	12 080	11 230
mikrofilm	237	223	11	—	248	223
	94 894	116 868	14 151	14 752	109 045	131 620

* Könyv xeroxoztatási egység száma 389 fotóztatási egység száma 19

Periodika xeroxoztatási alkalmak száma 2 690 fotóztatási alkalmak száma 307

** fotóztatási egység 579 xeroxoztatási oldal 7 824

5.5 Könyvtárközi kölcsönzés

	kölszönadás		kölszönvétel	
	1990	1991	1990	1991
belföldi viszonylatban	1 160	1 343	14	22
külföldi viszonylatban	30	44	115	123
	1 190	1 387	129	145

5.6 Köttetés

	a Könyvtár számára		akadémiai	szerveknek
	1990	1991	1990	1991
kötés (régi, modern könyv, periodika)	3 706	4 812	98	146
brossúra	—	165	56	—
doboz, téka, tábla és mappa készítés	120	61	32	59
számnymás	380	1 600	—	—
számozás	10 840	12 000	—	—
katalóguskarton vágás	520 000	600 000	—	—
őrlapok	—	—	—	—
bőrkötés	31	30	—	—
restaurálás	2	4	—	—
laminálás	3 680	2 000	—	—

6. DOKUMENTÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁS, BIBLIOGRÁFIA

6.1 Tudományszervezési dokumentáció

	1990	1991
a referátumokban feldolgozott dokumentumok száma	332	272
Ebből: szemlében	251	185
figyelőben	49	65
hírlapokban	32	22
A bibliográfiai rovatban közzétett tételek száma	2 013	1 958
A belső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	8.5	24.3
A külső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	31.5	4.1
	40.0	28.4
Ebből a K-F-ben közzétett szemle és egyéb referátum	21	19.4
bibliográfia	9	9.6
belső erőből készült idegen nyelvű anyag	1	1.0
	31	30.0

6.2 Akadémikus bibliográfia

	1990	1991
Új bibliográfiai felvételek száma	1 997	1 859

7. SCI HETI GÉPI SZAKIRODALOMFIGYELÉS

7.1 Szolgáltatások előfizetési árai

A) Folyóirat tartalomjegyzék figyelés

1. Az adatbázisban feldolgozott mintegy 3 600 folyóirat	960 Ft/folyóirat
2. 82 db terjedelme, megjelenési gyakoriság miatt kiemelt folyóirat esetében	1 560-3 600 Ft/folyóirat

B) Témafigyelés

1. A kutató személyes információs igényei alapján az Informatikai Igazgatóság gépi keresőprofilokat készít az ASCA szolgáltatás keretében. E profilokat a felhasználó igénye szerint bármikor módosítani lehet.	13 200 Ft/profil
2. BIO-MIX	15 300 Ft/profil

C) Publikációs tevékenység-, illetve idézettség figyelés

1. Szerzők publikációs tevékenységének figyelése	960 Ft/név
2. Intézmények publikációs tevékenységének figyelése	3 120 Ft/intézmény
3. Szerzők idézettségének figyelése	960 Ft/név
4. Megadott közlemény idézettségének figyelése	660 Ft/közlemény
5. Megadott folyóirat idézettségének figyelése	5 400 Ft/folyóirat

D) Számítógépes témafigyelés floppy-lemezre rögzítve

1. ASCA-típusú szolgáltatás esetében	18 600 Ft/téma
2. Folyóiratfigyelés esetében	1 440-5 280 Ft/folyóirat
3. Konvertáló program	9 000 Ft(egyszeri alkalommal)

E) CD-ROM szakirodalmi adatbázisok

1. Alkalmoszerű használat kézpénzfizetés esetén:	1 800 Ft/óra
2. Előfizetési díjak	1 500 Ft/óra
— 5 óra keresés (fél évre lebontva)	7 500 Ft
— 10 óra keresés (egy évre lebontva)	13 000 Ft

7.2 Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása

	1990	1991	1990	1991
A. Folyóirat tartalomjegyzék	96 fő	75 fő	960 751	837 db folyóirat 647 fajta
B. ASCA témafigyelés	399 fő	359 fő	501	460 profil
C. Publikációs tevékenység, ill. idézettség figyelés	84 fő	65 fő	565	444 név

7.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása

Főhatóság	fő	Előfizető	%
Egészségügyi Minisztérium	170		37.6
Egyetemek	84		18.7
Kórházak	67		14.8
Egyéb intézmények	17		3.7
Egyéni előfizetők	2		0.4
MTA Kutatóintézetek	91		20.1
Művelődési Minisztérium	62		13.7
Egyetemek	55		12.2
Főiskolák,			
oktatási intézmények	7		1.5
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi			
Minisztérium	68		15.1
Egyetemek	38		8.4
Kutatóintézetek	21		4.7
Egyéb intézmények	9		2
Különböző tárcák	61		13.5
Üzemek, vállalatok	41		9.1
Kutatóintézetek	10		2.2
Egyéb	10		2.2
Összesen:	452		100.0

7.4 CD-ROM adatbázis-galaxisból történő szolgáltatások

	1990	1991
Teljesített disszertáció megrendelések fizető	8 db	69 600 Ft
		—
CD-ROM keresési előfizetések		
Medline	265 óra	130 145 Ft
SCI-SSCI	175 óra	105 290 Ft
DAO	40 óra	18 675 Ft
Agricola	50 óra	24 300 Ft
Összesen	530 óra	278 410 Ft
		329 óra 335 625 Ft
Bevétel együtt		348 010 Ft

8. MTAK HÁLÓZATI TAGKÖNYVTÁRAI

8.1 Az MTA intézeti könyvtárainak

	száma	állománya
1990	1991	1990 1991
Megoszlás az állomány nagysága szerint:		
100 000 könyvtári egységen felüli	4	576 386 585 407
50 000 könyvtári egységen felüli	5	319 727 322 872
10 000 könyvtári egységen felüli	28	761 882 775 218
10 000 könyvtári egységen aluli	11	62 909 63 112
	48	1 720 904 1 746 609

8.2 Személyi ellátottság

	1990	1991
főfoglalkozású könyvtáros	122	109
nem főfoglalkozású könyvtáros (részmunkaidős, megbízási díjas, társadalmi munkás)	52	47
	174	156

Főfoglalkozású munkatársak könyvtárosi szakképzettsége:

felsőfokú szakképzettségű	68	69
középfokú szakképzettségű	35	30
szakképzettség nélküli	19	10
	122	109

8.3 Állománygyarapodás (feldolgozott egység)

Dokumentumfajta	állomány 1990. XII. 31-én	1991. évi gyarapodás	1991. évi törlés	állomány 1991. XII. 31-én
könyv	944 160	14 390	799	957 751
folyóirat	397 225	7 653	576	404 302
egyéb dokumentum	379 519	11 491	6 454	384 556
Összesen	1 720 904	33 534	7 829	1 746 609
Állománygyarapodásra felhasznált összeg:	1990	1991		
	96 076 753	121 836 859		

8.4 Tagkönyvtárak megoszlása az állomány nagysága és személyi ellátottság szerint

100 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

	állomány	főfog- lalko- zású	személyi nem részt munka- idős	ellátottság főfoglalkozású megbí- zási- díjas	társasági munkás	összesen
1. Központi Fizikai Kutatóint.	183 647	9	2	—	—	11
2. Irodalomtudományi Intézet	152 406	6	4	—	—	10
3. Zenetudományi Intézet	142 432	3	3	—	—	6
4. Történettudományi Intézet	106 922	5	—	—	—	5
Összesen:	585 407	23	9	—	—	32

50 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

1. Világgazdasági Kutatóint.	82 143	8	6	—	—	14
2. Néprajzi Kutatócsoport	65 679	3	—	—	—	3
3. Földrajztudományi Kutatóint.	64 764	3	—	—	—	3
4. Atommagkutató Intézet	56 409	2	1	—	—	3
5. Matematikai Kutatóintézet	53 877	3	2	—	—	5
Összesen:	322 872	19	9	—	—	28

10 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

	állomány	főfog- lalko- zású	személyi nem részt- munka- idős	ellátottság főfoglalkozású megbí- zási- díjas	társasági munkás	összesen
1. Állam- és Jogtudományi Intézet	45 129	2	1	—	—	3
2. Művészettörténeti Kutatócsoport	44 617	1	1	—	—	2
3. Régészeti Intézet	42 992	3	1	—	—	4
4. Közgazdaságtudományi Intézet	41 886	6	3	—	—	9
5. Központi Kémiai Kutatóintézet	40 932	2	2	—	—	4
6. Politikai Tudományok Intézete	40 379	3	—	—	—	3
7. Regionális Kutatások Központja						
Dunántúli Tudományos Intézet	39 806	3	—	—	—	3
8. Magyar Földrajzi Társaság	39 684	1	—	—	—	1
9. Nyelvtudományi Intézet	37 232	2	2	—	—	4
10. Lukács Archivum	35 281	3	—	2	—	5
11. Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet	32 672	3	—	—	—	3
12. Csillagászati Kutatóintézet	32 540	2	—	—	—	2
13. Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet — Kende u.	31 955	3	—	—	—	3
14. Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet	26 954	4	1	—	—	5
15. Szegedi Biológiai Központ	26 677	4	1	—	—	5
16. Filozófiai Intézet	22 889	2	—	—	—	2
17. Műszaki Fizikai Kutatóintézet	21 065	1	—	—	—	1
18. Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet — Victor Hugo u.	19 349	4	1	—	—	5
19. Növényvédelmi Kutatóintézet	18 973	1	1	—	—	2
20. Mezőgazdasági Kutatóintézet	18 837	3	1	—	—	4
21. Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet	18 721	1	2	—	—	3
22. Izotópkutató Intézet	18 654	1	—	—	—	1
23. Pszichológiai Intézet	18 465	2	—	—	—	2
24. Regionális Kutatások Központja						
Alföldi Kutatócsoport	14 074	—	—	1	1	2
25. Szociológiai Kutatóintézet	12 306	1	—	—	—	1
26. Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet	11 804	1	—	—	—	1
27. Csillagászati Kutatóintézet						
Napfizikai Observatóriuma	10 998	—	—	—	2	2
28. Magyar Numizmatikai Társulat	10 347	1	—	—	—	1
Összesen:	775 218	60	17	3	3	83

10 000 könyvtári egységen aluli könyvtárak:

	állomány	főfog- lalko- zású	személyi nem rész- munka- idős	ellátottság főfoglalkozású megbí- zási- díjas	társas- dalmi munkás	összesen
1. Műszaki Kémiai Kutatóintézet	8 743	1	—	—	—	1
2. Szegedi Biológiai Központ Enzimológiai Intézete	8 669	1	—	—	—	1
3. Állatorvostudományi Kutatóintézet	7 000	—	—	1	—	1
4. Balatoni Limnológiai Kutatóintézet	6 999	1	1	—	—	2
5. Bányászati Kémiai Kutatólaboratórium	6 677	1	—	—	—	1
6. Természettudományi Kutatólaboratóriumok	6 370	1	—	—	—	1
7. Ipar- és Vállalatgazdaság- kutató Intézet	5 682	1	—	—	—	1
8. Kutatás- és Szerveztelemző Intézet	4 875	1	1	—	—	2
9. Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet						
Magyar Dunakutató Állomás	4 351	—	—	—	2	2
10. Természettudományi Kutatólaboratóriumok						
Geokémiai Kutatólaboratóriuma	3 746	—	1	—	—	1
Összesen:	63 112	7	3	1	2	13

8.5 Nemzetközi kiadványcsere

	cserepartnerek száma		könyvtári egységek száma			
	1990	1991	küldött	kapott	1990	1991
Társadalomtudományi könyvtárak	1 789	1 469	18 022	12 423	6 038	6 330
Természettudományi könyvtárak	2 884	2 788	14 473	9 045	9 074	9 829
Összesen:	4 673	4 257	32 495	21 468	15 112	16 159

8.6 Könyvtárközi kölcsönzés

	dokumentumok száma			
	küldött	kapott	1990	1991
Társadalomtudományi könyvtárak	740	557	982	849
Természettudományi könyvtárak	8 159	7 843	7 636	6 141
Összesen:	8 899	8 400	8 618	6 990

8.7 Olvasó- és állományforgalom

	beiratkozott olvasók		könyvtár látogatók		kölcsönzött dokumentumok		helyben használt dokumentumok	
	1990	1991	1990	1991	1990	1991	1990	1991
Társadalomtudományi könyvtárak	2 368	2 509	32 405	34 681	53 551	55 170	81 015	92 796
Természettudományi könyvtárak	5 369	3 421	55 776	54 827	46 320	39 927	105 919	94 901
Összesen:	7 737	5 930	88 181	89 508	99 871	95 097	186 934	187 697

9. REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

9.1 Fototechnikai szolgáltatások

	1990	1991
Felvételek száma		
mikrofilm	165 600	208 800
kisfilm	314	1 297
6x6 vagy 9x12 cm felvétel	111	110
	166 025	210 207

Másolatok száma

mikrofilm-másolat (m)	9 800	4 600
fotókópia (nagyítás)(db)	6 342	6 962
elektrosztatikus nagyítás (db)	12 919	11 850
	29 061	23 412

9.2 Xerox gyorsmásolat

	1990	1991
Megoszlás az előállítás technikája szerint:		
IBM II géppel készült	—	7 541
IBM III géppel készült	315 895	140 193
Infotec géppel készült	67 718	101 390
Összesen:	383 613 db	249 124 db

10. KIADVÁNYOK BIBLIOGRÁFIÁJA

N. Abaffy Csilla: Veres Péter kéziratok hagyatéka. Ms 5470-Ms 5517. Bp. 1991. MTAK. 469 p.
(MTA Könyvtára Kézirattárának Katalógusai. 20.)

Németh Gyula: Törökök és magyarok. 2. köt. Oszmán törökök. Bp.
1991. MTAK-Kőrösi Csoma Társ. 312 p.
(Budapest Oriental Reprints, Ser. A. 5)

Értékelés a tudományos kutatásban. Készült az 1991. márc. 5-7-i akadémiai fórumokra. Klny.:
Informatika és Tudományelemzés c. sorozat 4. kötetéből. Bp. 1991. MTAK. 83-133.p.

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. 8. köt. Sajtó alá rend. Viczián János. Bp. 1991.
MTAK-MTA Irod.tud. Int. — Petőfi Irod. Múz. 939 p.

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1990. évi beszámoló jelentése és 1991. évi prog-
ramja. Szerk. Gregorovics Anikó.
Bp. 1991. MTAK. 70 p.

Kutatásszervezési Tájékoztató, 31. 1991. 1, 2, 3-4, 5, 6. szám

ECSSID Bullétin, 13. 1991. 1 (44). szám

Impakt, Póbaszám + 1991. 1, 2, 3, 4. szám

Analecta Linguistica, 1990. 1, 2. szám

*Scientometrics. 20. 1991. 1-2, 3-4, 5-6. szám

21. 1991. 1, 2, 3. szám

22. 1991. 1, 2, 3. szám

A Könyvtár kiadásában megjelent munkák nyomdai ívszáma:
(* -gal jelzett kiadvány ívszámát az adat nem tartalmazza)

	1990	1991
Összesen	329,8 nyomdai ív	203,3 nyomdai ív
ebből:		
saját szerkesztésű és		
nyomású	189,2 nyomdai ív	90,3 nyomdai ív
saját szerkesztésű, külső nyomású	31,0 nyomdai ív	77,0 nyomdai ív
szellemi kiadás	25,0 nyomdai ív	36,0 nyomdai ív

11. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

11.1 Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

Ország	kiküldetési alkalmak száma	Napok száma
Ausztria	3	34
Belgium	1	4
Cseh és Szlovák Közt.	6	37
Franciaország	4	28
Hollandia	3	13
India	1	9
Izrael	2	16
Japán	1	7
Nagy Britannia	1	8
Németország	5	378
Románia	8	43
Spanyolország	3	34
	38	611

Összesen 15 fő 38 kiküldetési alkalommal 611 napot töltött 11 különböző országban (egy fő teljes évet) részben akadémiai vagy más intézményi finanszírozással, részben részleges akadémiai vagy könyvtári támogatással és külföldi meghívással.

11.2 Külföldi kiküldetések, névmutató

1 Név	2 Ország Város	3 Intézmény	4 Cél téma	5 Támogatás Napok száma
Braun Tibor	Belgium Brüsszel		Előadás Tudománymetriai mutatók	4 meghív.
	Japán Tokio		Kelet-európai változások tudománypolitika	8 meghív.
	Németország Halle		Tudománymetriai konferencia	3 meghív.
	Ausztria Wien		Előadás Tudománymetriai értékelés	4 meghív.
	Franciaország Nancy		Előadás Tud. ir. növekedés „Barnaby Rich Effect”	14 meghív.

Büky Béláné	Hollandia Lissé	SWETS & Zeitlinger cég	A cég megismerése, előtárgyalás	5 MTAK
Domsa Károlyné Gregorovicz Anikó	" Cseh és Szlovák Közt. Smolenice	" ECSSID	" ECSSID Végreh. Biz. ülése	" 3 ECSSID
Kolthay-Kauzler Tiborné	Cseh és Szlovák Közt. Martin Románia Nagyvárad Románia	Matica slovenská Megyei Kvt. Teleki- Bolyai Kvt.	Mikrofilmezés Mikrofilmezés Bolyai hagyaték anyaggyűjt.	7 MTAK 3 MTAK 7 MTAK
Körmendy Kinga	Marosvásárhely Ausztria Wien	Landesbibl.	1526 utáni magy. kéziratok adatbázisához	26 OSZK OTKA
Láng Klára	Cseh és Szlovák Közt. Martin Románia Nagyvárad Románia	Matica slovenská Megyei Kvt. Teleki- Bolyai Kvt.	Mikrofilmezés hírlapok Mikrofilmezés Bolyai hagyaték	7 MTAK 3 MTAK 14 MTAK
Marth Hildegard	Marosvásárhely Spanyolország Madrid	Könyvtárak	Dél-amerikai irodalom	14 OTKA
Pálfalvi Lajos	Cseh és Szlovák Közt. Prága	Egyetem	Nemzetk. szemin. előadás Kelet-Köz. európ. emigráció irod.	10 Soros
Rózsa György	Ausztria Wien Nagy Britannia Cantebury	ECSSID ECSSID	Konferencia előkészítés VI. konferencia előadás: új integrá- ció felé az inf.	4 ECSSID 7 ECSSID
	Izrael Jerusalem Tel-Aviv	11 könyvtár és intézet	együttműködésben Tanulm. út, Tárgyalás Kauf- mann gyűjt. katalogizálásról, Aleph számítógép. könyvt. rendszer	11 MTA egyezm.
	Románia Bukarest	RTA Könyvtára	Tájékoztódás Együttműködés	6 MTA egyezm.
	Franciaorsz. Párizs	Nemzetk. Bibl. Társaság (AIB)	Konzultáció magy.-francia együttm.	2 meghív.
	Spanyolország Caseres	"	Nemzetk. szeminá- rium, előadás	4 meghív.

Schubert András	Cseh és Szlovák Közt.	ECSSID	Végreh. Biz. ülése	3 ECSSID
	Smolenice			
	Németország Heidelberg		„SoftStat 91” konf. előadás	5 MTAK
	Németország Potsdam		Tudománymetriai konf. előadás értékelési módszerekről	5 meghív. 15
Tőkés László	Spanyolország Madrid	CSIC	Kutatás, együttműködés, előadás — tud.	MTA egyezm.
	Palma de Mallorca	Egyetem	metr. mutatók	
	Cseh és Szlovák Közt.	Matica slovenská	Mikrofilmezés	7 MTAK
	Martin			
Vargyas Péter	Románia Nagyvárad	Megyei Kvt.	Mikrofilmezés hírlapok	3 MTAK
	Románia Marosvásárhely	Teleki-Bolyai Kvt.	Mikrofilmezés Bolyai hagyaték	7 MTAK
	Franciaország Párizs	Egyetem	XXXVIII. Nemzetk. assziológiai konf.	5 meghív.
Wojtilla Gyula	Németország Tübingen	Egyet. Kvt.	Kiáll. Kőrösi Csoma S.-ról, előadás kutatás	6 meghív. KMK tám.
Glänzel Wolfgang	Németország Konstanz	Egyetem	közben 7	365
	Berlin	Max-Planck-Társaság Műv. Kut. Int.	konferencián részvétel és előadás kutatás	Humboldt ösztöndíj
	Bielefeld	Egyetem	tudománymetria	
	közben:			
	India Bangalore		IV. nemzetközi Informetriai Konferencia	9 meghív.
	Hollandia Leiden		Joint EC Conf. Sci. Technol. Indicators	3 meghív.

11.3 Külföldi kutatók és látogatók

Addisu, A.	közgazdász	Etiopia
Akmuhamedov, S.	Türkmen Kult. Alap elnöke	Türkmenia
Anderson, B.	informatikus	Nagy-Britannia
Apice, M.	igazgató	Olaszország
Baptist-Hlawatsch, G.	irodalomtörténész	Németország
Benkő, S.	történész	Románia
Berki, R.	tudományos kutató	Nagy-Britannia
Čavara, P.	építész	Cseh és Szlovák Közt.
Chai Chifang	kutató	Kína
Chen Shuxun	Kínai Társtud. Ak.NKF mts	Kína
Chivu, G.	nyelvész	Románia
Ciuciua-Németh, E.	könyvtáros	Románia
Clayer, N.	kutató	Törökország
Dabanovic, R.	informatikus	Nagy-Britannia
Darvay, Zs.	ösztöndíjas	Románia
D. Nagy, A.	könyvtárvezető	Románia
Dreyer, S.	kult. tanácsos	Németország
Dror, N.	keresk. igazgató	Izrael
Dvořák, J.	egyetemi hallgató	Cseh és Szlovák Közt.
Egyed, Á.	egyetemi tanár	Románia
Egyed, E.	gimnáziumi tanár	Románia
Elkana, Y.	igazgató	Izrael
Evans, K.	könyvtáros	Nagy-Britannia
Faust, N.	informatikus	Németország
Fejér, R.G.	nyelvész	Németország
Ferder, L.	könyvtáros	USA
Fónod, Z.	irodalomtörténész	Cseh és Szlovák Közt.
Forni, B.	tanácsos	Franciaország
Földes, F.	orvosprofesszor	USA
Friedhelm, M.G.	tudományos kutató	Németország
Fukári, V.	tudományos kutató	Cseh és Szlovák Közt.
Führer, B.	aspiráns	Ausztria
Gajdušová, G.	könyvtárvezető	Cseh és Szlovák Közt.
Gavrilov, Ny.	kulturális miniszter	FÁK
Glück, P.	kutató	Románia
Göncöl, É.	kutató	USA
Gross, M.	könyvtáros	USA
Grover, J.	tudományos kutató	Norvégia
Gullaev, N.	professzor	Türkmenia
Gutwirth, E.	kutató	Nagy-Britannia
Habuda, J.	informatikus	Németország
Hartner, P.	könyvtárigazgató	Olaszország
Hinrichsen, E.	orvos	Nagy-Britannia
Hiroshi, O.	egyetemi hallgató	Japán
Hirsch, D.G.	könyvtáros	USA
Husova, M.	történész	Cseh és Szlovák Közt.
Jakó, Zs.	professzor	Románia
Jarasa, P.J.	nagykövet	Fülöp-szigetek
Javorka, T.	építész	Cseh és Szlovák Közt.
Jiang Han Zhang	Kínai Társtud. Ak. NKF ig.h.	Kína
Kabdebo, T.	könyvtáros	Írország

Kalantari, D.	Iráni Nagykövetség titkára	Irán
Karelin, V.G.	nyelvész	FÁK
Kelmakov, V.	nyelvész	FÁK
Kestenbaum-Korvin, A.	menedzser	Spanyolország
Kiuzadjan, L.	ECSSID igazgató	Ausztria
Koch, H.	informatikus	Németország
Kovács, G.	ny. tanár	Románia
Kovács, I.	ny. múzeológus	Románia
Kyselica, F.	könyvtárigazgató	Cseh és Szlovák Közt.
Lautre, E.	min. főoszt. vezető	Franciaország
Le Calloc'h, B.	tudományos kutató	Franciaország
Letranchant, M.	mb. ügyvezető	Franciaország
Liu Quilin	Kínai Társtud. Ak. főtitkára	Kína
Luijendijk, W.	EBSCO elnök.	Hollandia
McDonald, J.	tudományos kutató	Nagy-Britannia
Magyary-Kossa, Gy.	tudományos kutató	Svájc
Medhurst, R.	tudományos kutató	Nagy-Britannia
Meguela, I.	történész	FÁK
Merks, F.	EBSCO ker. igazgató	Németország
Mesaros, L.	könyvtáros	Románia
Mészáros, A.	tudományos kutató	Cseh és Szlovák Közt.
Miguel, J.-F.	kutató	Franciaország
Molinari, J.	követségi attaché	Franciaország
Molnár, J.	könyvkiadó	Németország
Moreno, F.M.	menedzser	Spanyolország
Morin, M.-F.	min. osztályvezető	Franciaország
Muzsnay, Cs.	kémikus	Románia
Nissim, D.	kutató	Izrael
Panagiotis, D.	irodalomtörténész	Görögország
Pastine, M.	igazgató	USA
Peck, A.G.	mérnök	USA
Peck, Sh.S.	igazgató	USA
Pellerey, R.	tanársegéd	Olaszország
Penka, I.	tudományos kutató	Bulgária
Phua Kok Khoo	elnök	Szingapur
Plotkin, S.	kutató	USA
Pop, T.	könyvtárigazgató	Románia
Popovic, A.	kutató	Franciaország
Prostean, J.M.	kutató	Románia
Rantanen, A.K.	egyetemi hallgató	Finnország
Removille, J.	informatikus	Belgium
Richter, A.	orvos	Németország
Roberts, S.	egyetemi oktató	Nagy-Britannia
Saffari, M.	Irán budapesti nagykövete	Irán
Salvignon, I.	igazgató	Franciaország
Schillinger, G.A.	professzor	USA
Shirtiel, A.	professzor	Nagy-Britannia
Sima, W.	ker. igazgató	Ausztria
Simon, E.	könyvtáros	Németország
Solera-Gomez, J.	vezérigazgató	Spanyolország

Smith, P.J.	professzor	Nagy-Britannia
Stern, G.A.	igazgató	Ausztria
Sternberg, J.I.	történész	FÁK
Stroetmann, K.A.	informatikus	Németország
Teller, E.	professzor	USA
Tezla, K.E.	könyvtáros	USA
Thienen, G.A.van	könyvtáros	Hollandia
Toro, T.	fizikus	Románia
Vasziljev, D.	kutató	FÁK
Verga, M.	igazgató	Spanyolország
Wall, J.	könyvtáros	Nagy-Britannia
Waters, G.	ker.igazgató	Németország
Graf von Westerholt, E.	igazgató	Németország
Xing Wan Sheng	irodalomtörténész	Kína
Yoshihara, K.	kutató	Japán
Yoshimizu, C.	kutató	Japán
Yoshimizu, K.	kutató	Japán
Yutaka, Okaya	főkönyvtáros	Japán
Zikmundová, V.	egyetemi hallgató	Cseh és Szlovák Közt.

12. MUNKATÁRSÁK TAGSÁGA ÉS KÖZREMŰKÖDÉSE TESTÜLETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN

Apor Éva

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tag
Magyar Nyelvtudományi Társaság
Magyar Történelmi Társulat
Ókortudományi Társaság
MTA Orientalisztikai Bizottság Közel- és Középkeleti és Délnyugat-Ázsiai munkabizottság

Babus Antal

Magyar Újságolvasók Szövetsége (vezetőségi tag)

Balázs Péterné

Kutatásszervezési Tájékoztató felelős szerkesztője
Scientometrics-News rovatának szerkesztője

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Modern Filológiai Társaság
„Analecta Linguistica” főszerkesztő

Bíró Júlia

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Magyar Nyelvtudományi Társaság

Braun Tibor

Magyar Kémikusok Egyesülete, Radionalitikai Munkabizottság
MTA Könyvtári Bizottság
TMB Interdiszciplináris Szakbizottság
Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) konzulense, szakértője
International Union of the History and Philosophy of Science
Division of the History of Science-Executive Committee of the Commission on Publications tagja
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Letters nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Scientometrics nemzetközi folyóirat főszerkesztője
EASE (European Association of Science Editors)
Impakt c. folyóirat főszerkesztője

Büky Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Darabos Pál

Országos Könyvtárügyi Tanács Osztályozási Szakbizottsága

Domsa Károlyné

Könyvtári és Informatikai Kamara Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat tagozati képviselő
MTA Könyvtári Bizottság

Ecsedy Lajosné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

F. Csanak Dóra

Magyar Irodalomtörténeti Társaság
Wolfenbüttler Arbeitskreis für Geschichte des Buchwesens
Société Internationale du 18e Siècle
Az MTA I. Osztálya Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága
MTA Irodalomtudományi Intézete 18. századi Munkaközössége

Gerzsenyi Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Hay Diana

Magyar Orvostörténeti Társaság
Société Internationale d'Études du 18e Siècle
Magyar Levéltárosok Egyesülete

Káldos János

MTA I. Osztálya Reneszánsz és Barokk Munkabizottsága

Kiss Sándorné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Klein Ágnes

Magyar Kémikusok Egyesülete
MOTESZ Gyógyszerészeti Társaság

Kolthay Tiborné

OPAKFI Mikrofilm Szakcsoport

Körmendy Kinga

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság
Ókortudományi Társaság

Láng Klára

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Mokányné Nagy Katalin

Magyar Nyelvtudományi Társaság
Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság
Észt Anyanyelvi Társaság (Tartu)

N. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Németh Éva

Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

Pesty Mónika

Ókortudományi Társaság

Pénzesné Mezős Lujza

Élelmiszertudományi Társaság

Pétervári Lászlóné

MTA Textológiai Bizottságának titkára

Ritoók Zsigmondné

MTA I. Osztálya Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága

MTA I. Osztálya Reneszánsz és Barokk Munkabizottsága

MTA Művelődéstörténeti Bizottsága

Ókortudományi Társaság

R. Marth Hildegard

Modern Filológiai Társaság spanyol-portugál Szakosztály

Rózsa György

MTA Könyvtári Bizottság társelnöke

ECSSID Ex. Comm. tagja és a Bulletin főszerk.

Magyar UNESCO Bizottság

Association Internationale de Bibliologie alelnöke

Kult. és Tört. Emlékeink ... c. kut. főirány Koordináló Tanács

Magyar ENSZ Társaság Kormányzó Tanács

Inf. Infrastruktúra Fejlt. Program Alkalmazói Tanács Elnöksége

ELTE/BTK Könyvtár Tanszék mb. előadó, c. egy. tanár

Alexandria és Int. Journal of Libr. and Inf. Research (Anglia) szerk. biz.

Rozsondai Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
 Ókortudományi Társaság
 Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottsági tagság
 Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület Restaurátor Szakosztály
 IFLA Section of Rare and Precious Books and Documents

Schubert András

Magyar Biofizikai Társaság elnökségi tagja
 Acta Chimica Hungarica c. folyóirat szerkesztője
 Impakt c. folyóirat szerkesztője

Sz. Garai Judit

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Szakács Gyuláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Szilágyi Gáborné

Kőrösi Csoma Társaság
 Magyar-Török Baráti Társaság

Szlafkayné Tibay Andrea

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
 Szabó Ervin Kör

Tarcsai Mihályné

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Telegdy-Kováts Magda

Magyar Kémikusok Egyesülete

Toma Olga

Impakt c. folyóirat munkatársa

Tóth Erzsébet

Tibeti Társaság titkára

Tóth Kálmán

Magyar Néprajzi Társaság

Tőkés László

OPAKFI Mikrofilm Szakcsoport

Magyar Néprajzi Társaság

Vargyas Péter

MTA Ókortörténeti Albizottság

MTA Orientalisztikai Bizottság Közel- és Középkeleti és Délnyugat-Ázsiai munkabizottság

Kőrösi Csoma Társaság

Ókortudományi Társaság

Vasvári Lilian

Acta Chimica Hungarica c. folyóirat technikai szerkesztője

Vidámi Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Vitályos László

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Wojtilla Gyula

MTA Orientalisztikai Bizottság titkára

International Association of Sanskrit Studies (Paris), Member of the Consultative Committee

Asiatic Society of Bengal

Linguistic Society of India

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja

Kőrösi Csoma Emlékápoló Bizottság

Ókortudományi Társaság

Magyar Levéltárosok Egyesülete

Zsindely Sándor

International Committee for Studies of Bauxites Alumina and Aluminium (ICSOBA)
Impakt c. folyóirat főmunkatársa

13. MUNKATÁRSÁK PUBLIKÁCIÓI, ELŐADÁSAI

Apor Éva

A perzsa felvilágosodás előestéjén: Mahmud Mirza Qajar és budapesti kézirata. Kand. ért. kézirata.
11, 191 p. ua. Kand. ért. tézisei 8 p.

Sorozatszerkesztés: Budapest Oriental Reprints A5

Babus Antal

Ki a rab? = Magyar Nemzet, 1991. febr. 16.

Bíró Júlia

Issledovanie i razrabotka metodov avtomaticheskogo referirovanija nauchnih statej po ekonomike.
Kandidátusi értekezés. Leningrád, 1990. 280 p. Kézirat

Braun Tibor

Foreword to the Michael Moravcsik memorial issue.

= Scientometrics, 20/1/, 1991. 3-7. p.

World flash on basic research. The landscape of national performances in the sciences 1981-1985.
(Társszerző: Schubert A.)

= Scientometrics, 20/1/. 1991. 9-17. p.

The bibliometric assessment of UK scientific performance — Some comments on Martin's „Reply”.
(Társszerzők: Glänzel W., Schubert A.)

= Scientometrics, 20/2/. 1991. 359-362. p.

„Hot” topics in global analytical chemistry research: 1981-1990. (Társszerző: Schubert A.)

= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10/1/. 1991. 1-3. p.

= Scientometrics, 20/2/. 1991. 359-362. p.

Some recent trends in instrumental analysis of environmental materials. (Társszerző: Zsindely S.)

= Analytical Proceedings, 28. 1991. 283-286. p.

Some recent trends in instrumental analysis of geochemical materials. (Társszerző: Zsindely S.)
= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10. 1991. 106. p.

World flash on cold fusion, No. 9. A selective, annotated bibliography.
= JRNC, Letters, 153/1/. 1991. 1-4. p.

World flash on cold fusion, No. 10. A selective, annotated bibliography.
= JRNC, Letters, 154/1/. 1991. 1-4. p.

World flash on cold fusion, No. 11. A selective, annotated bibliography.
= JRNC, Letters, 154/4/. 1991. 237-239. p.

World flash on cold fusion, No. 12.
= JRNC, Letters, 155/3/. 1991. 141-143. p.

Capillary electrophoresis: its growth in quantitative terms. (Társszerző: R. Nagydiósi S.)
= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10. 1991. 266-268. p.

Egy tudománymetriai adattár tanulságai. Válasz Lomniczi Béla „reflexióira”.
(Társszerzők: Schubert A., Vasvári L.)
= Magyar Tudomány, 1991. 10. 1233-1236. p.

F. Csanak Dóra

Juhász Gyula ismeretlen kéziratai.
= Irodalomtörténet, 1991. 1. 151-167. p.

Borsos Sándor futóbetyár tragédiájának leírása.
= Jászkunság, 1991. 6. 18-24. p.

Quelques types de bibliothèques d'aristocrates au 18e siècle en Hongrie.
= Lectures et lecteurs en Europe. Francia-magyar kollokvium. 1991. szept. 26-27. Előadás.

Glänzel Wolfgang

Publication dynamics: models and indicators. (Társszerző: Schubert A.)
= Scientometrics, 20/1/. 1991. 317-331. p.

The bibliometric assessment of UK scientific performance. (Társszerzők: Braun T., Schubert A.)
= Scientometrics, 20/2/. 1991. 359-362. p.

Die Wissenschaft in osteuropäischen Ländern im internationalen Vergleich — eine quantitative Analyse auf der Grundlage wissenschaftsmetrischer Indikatoren. Ed. P. Weingart. (6 társszerzővel).
Bielefeld, 1991. Kleine Verlag.

Káldos János

Adalékok a RMNy I. kötetéhez.

= Magyar Könyvszemle, 1990. 3-4. 156-158. p.

Körmendy Kinga

Az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, a ferences rendház és a Babits Mihály Városi Könyvtár állományának történeti áttekintése.

= Magyar Könyvszemle, 1991. 1-2. 20-40. p.

Az Akadémia Széchenyi Múzeuma.

= Széchenyi és kora. Szerk. Éri István. Bp. 1991. 329-338. p.

A jogtudó magyar értelmiség és a Curia Romana a XVI. század elején. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus, Szeged, 1991. aug. 13. Előadás.

A Széchenyi-iratok sorsa. A Magyar Nemzeti Múzeum és a Soproni Múzeum Széchenyi István emlékülése. Sopron, 1991. okt. 7. Előadás.

Mokányé Nagy Katalin

Nabljudenija nad lekszikoj zsvotnovodsztva vengerszkij jazükövü h osztrovkiv Zakarpatya V.

= Linguistica Uralica, 1991. 2. 99-104. p.

N. Abaffy Csilla

Veres Péter kéziratok hagyatéka. Bp. 1991. MTAK. 469 p.

Ritoók Zsigmondné

Egy ideális fejedelem és ideális városa a morva reneszánsz kezdetén.

= Magyar Nemzeti Galéria Évkönyve, 1991. 79-83. p.

Rózsa György

An approach to a computer-based information economy model.

(Társszerzők: Molnár I., Tamás P.)

= International Journal of Information and Library Research, 1990. 3. 141-158. p.

An academic library as an integrated information centre: the Library of the Hungarian Academy of Sciences.

= Alexandria, 1991. 2. 89-99. p.

Social change and information systems in Europe: innovation, development and integration. (Társszerző: Stephen A. Roberts)

= International Journal of Information and Library Research, 1991. 1. 1-17. p.

La bibliologie ou la réincarnation d'une discipline pour le développement.

= Théorie, méthodologie et recherche en bibliologie. VIIIe colloque international de bibliologie. Colloque organisé par la Bibliothèque Nationale et l'Association Internationale de Bibliologie, 25-27 Septembre 1989. Prés. par Robert Estivals. Paris, 1991. Bibl. Nat. 55-57. p.

Tudományos információellátás — új körülmények között.

= Magyar Tudomány, 1991. 6. 720-721. p.

Bolyai emlékülés az Appendix megjelenésének 160. évfordulóján. Előadásként elhangzott az akadémiai emlékülésen, Bp. 1991. jún. 20.

= Könyvtáros, 1991. 9 563-565. p.

A magyarországi tudományos információellátás kérdései. Előtanulmány. Előterjesztés Mádl Ferenc tárcanélküli miniszternek, a TPB elnökének. 1991. szept. 18. 9 p. gépirat.

„A haza összes polgárainak használatára”. A Telekiek alapítványától a 21. század könyvtára felé. Interjú Rózsa György főigazgatóval.

= Akadémiai Hírek, 1991. 3. 30-32. p.

La bibliologie dans le système de la communication intellectuelle par rapport à la bibliologie politique. X. Colloque International de Bibliologie, Caceres (Espagne) 5-9. Oct. 1991. Előadás.

Változó tudomány, változó könyvtárak? Előadás. Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, Szombathely, 1991. márc. 8.

Értéktörző megújulás. Előadás. MTA Könyvtár intézeti értekezlete, 1991. nov. 5. 32 p. gépirat.

Rózsáné Nagydiósi Stella

Capillary electrophoresis: its growth in quantitative terms. (Társszerző: Braun T.)

= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10. 1991. 266-268. p.

Rozsondai Marianne

Ein spanischer Einband im Mudéjar-Stil, ca. 1480. (Beiträge zur Einbandkunde XI.)

= Philobiblon, 1991. 3. 237-240. p.

A Hungarian Renaissance binding in Oxford and its counterpart in Budapest.

= The Book Collector, Autumn 1991. 371-381. p.

Egy kiállítás könyvei. Bibliotheca Corviniana 1490-1990. Nemzetközi Corvinakiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban Mátyás király halálának 500. évfordulóján. Ismertetés.

= Magyar Könyvszemle, 1991. 1-2. 151-154. p.

Schubert András

World flash on basic research. The nationale performance in the sciences 1981-1985.

(Társszerző: Braun T.)

= Scientometrics, 20/1/. 1991. 9-17. p.

The bibliometric assessment of UK scientific performance — Some comments on Martin's „Replay”. (Társszerző: Braun T., Glänzel W.)

= Scientometrics, 20/2/. 1991. 359-362. p.

„Hot” topics in global analytical chemistry research: 1981-1990. (Társszerző: Braun T.)

= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10/1/. 1991. 1-3. p.

Egy tudományometriai adattár tanulságai. Válasz Lomniczi Béla „reflexióira”.

(Társszerzők: Braun T., Vasvári L.)

= Magyar Tudomány, 1991. 10. 1233-1236. p.

Egy bécsi idézettségi klasszikus. (Társszerzők: Toma O., Zsindely S.)

= Impakt, 1991. 4. 10. p.

Szilágyi Gáborné

Turkologischer Anzeiger. Bd. 16. Wien, 1990. Ins.f. Orientalistik. 216 p. (Anyaggyűjtés, szerkesztés)

Toma Olga

Egy bécsi idézettségi klasszikus. (Társszerzők: Schubert A., Zsindely S.)

= Impakt, 1991. 4. 10. p.

Vasvári Lilian

Egy tudományometriai adattár tanulságai. Válasz Lomniczi Béla „reflexióira”.

(Társszerzők: Braun T., Schubert A.)

= Magyar Tudomány, 1991. 10. 1233-1236. p.

Vekerdi László

Pillanatkép a „hatvanas évek” természettudományairól.

= Hatvanas évek. Szerk. Nagy Ildikó. Bp. 1991. Képzőműv. K. 11-20. p.

Előszó, avagy mit tanulhatnánk öt nagy fizikustól?

= Staar Gyula: Megszállottak: öt magyar fizikus. Bp. 1991. Typotex. 7-14. p.

Egy világhírű fölfedezés tanulsága: François Jacob: La statue interieure.

= Tiszatáj, 1991. 1. 48-60. p.

Bolondistóki észztanszerűség.

= Magyar Tudomány, 1991. 10. 1230-1233. p.

A „Sorskérdések” árnyékában.

= Forrás, 1991. 4. 16-20. p.

Domokos Mátyás: Varázstükrök között. (Recenzió)

= Tiszatáj, 1991. 11. 59-67. p.

Csurka István: Új magyar önépítés. (Recenzió)

= Életünk, 1991. 10. 866-880. p.

Stephen Jay Gould: A panda hüvelykujja. (Recenzió)

= Tudomány, 1991. április. 42-44. p.

Wojtilla Gyula

The Sanskrit terminology of the plough.

= Acta Orientalia, 1988. 2-3. 325-338. p.

Rural expansion in Early Medieval India. A linguistic assessment.

= Altorientalische Forschungen, 1991. Bd. 18. 163-169. p.

Baktay Ervin az indiai szellemiség közvetítője.

= Földrajzi Múzeumi Tanulmányok, 1991. 9. sz. 7-10. p.

Tagore balatonfüredi írása.

= Tagore. Szentjánosbogarak. Összeáll. Várhegyi Miklós és Kőszegi Lajos.
Veszprém, 1991. 189-194. p.

Hinduizmus ma és holnap.

= Vallási hagyományok a kultúrák keresztútján. Szerk. Ecsedy Ildikó és Ferenczy Mária.
Bp. 1990. 137-147. p.

Rabindranáth Tagore: Az irodalom dicsősége. (Fordítás)

= Veszprémi Napló, 1991. aug. 3. 6. p.

G. Colas, Le temple selon Marici. (Pondichéry 1986). (Recenzió)

= Acta Orientalia, 1989. 1. 143-144. p.

Maha-subhasita-samgraha. Comp. by L. Sternbach. Vol. VI. Ed. by S. Bhaskaran Nair (Hoshiarpur 1987). (Recenzió)
= Acta Orientalia, 1989. 1. 143-144. p.

A koraközépkori ind gazdaság és társadalom Kasyapa böles mondásaiban. Előadás. Kőrösi Csoma Sándor Társaság felolvasó ülése, 1991. jan. 22.

Indiai buddhista művészet. Előadás. ELTE BTK, 1991. márc. 21.

A Hari-Krisna mozgalom vallástörténeti, szociológiai megítélése.
Előadás. Érseki Papnevelő Intézet, Esztergom, 1991. nov. 7.

Alexander Csoma de Kőrös, der Begründer der Tibetologie. Előadás. Tübingen, 1991. dec. 5.

Zsindely Sándor

Some recent trends in instrumental analysis of enviromental materials. (Társszerző: Braun T.)
= Analytical Proceedings, 28. 1991. 283-286. p.

Some recent trends in instrumental analysis of geochemical materials. (Társszerző: Braun T.)
= Trends in Analytical Chemistry (TrAC), 10. 1991. 106-108. p.

Egy bécsi idézettségi klasszikus. (Társszerzők: Schubert A., Toma O.)
= Impakt, 1991. 4. 10. p.

14. A KÖNYVTÁRRÓL 1991-BEN MEGJELENT CIKKEK, HIVATKOZÁSOK, KIADVÁNYISMERTETÉSEK

MTA Könyvtára szervezeti szabályzatának jóváhagyása. 36/1991 sz. Elnökségi határozat.
= Akadémiai Értesítő, 1991. szept. 26. 111-113. p.

Elgondolások a határainkon túli magyar tudományosság helyzetéről s a hazai teendőkről. (Az MTA Könyvtár feladata a külső tagok publikációinak bibliográfiai nyilvántartása) 34/1991 sz. Elnökségi határozat.
= Akadémiai Értesítő, 1991. szept. 26. 104-107. p.

Rózsa György: An academic library as an integrated information centre: the Library of the Hungarian Academy of Sciences.
= Alexandria, 1991. 2. 89-99. p.

Rózsa György: Bolyai emlékülés az Appendix megjelenésének 160. évfordulóján.
= Könyvtáros, 1991. 9. 563-565. p.

MTA Könyvtára. A statisztikai adatokat évente szolgáltató 121 szakkönyvtár 1990. évi fontosabb adatai.

= Könyvtáros, 1991.6. 332. p.

Rejtő István 1928-1991.

= Magyar Tudomány, 1991. 7. 863-864. p.

Haraszthy Gyula emlékülés.

= Könyvtáros, 1991. 2. 67-69. p.

„A legnagyobb magyar”, gróf Széchenyi István (1791-1860). Az OSZK és az MTAK közös bicentenáriumi kiállítása 1991. máj. 6. – okt. 31.

Képkatalógus. Bp. 1991.

Kovács Ilona: Les bases de documentation pour la recherche et l'enseignement en hungarologie.

= Cahiers d'Études Hongroises, 1991. 3. 74-86. p.

Poprády Géza: Nemzetközi könyv- és papírrestaurálási konferencia Budapesten. 1990. szept. 4-8.

= Könyvtáros, 1991. 1. 24-26. p.

Horváth Tibor: A véletlen és a predesztináció 70 éve. Tisztelet Bóday Pálnak.

= Könyvtáros, 1991. 5. 262-265. p.

Eszenyi Miklós: Az első magánegyetemi kezdeményezés könyvtára. (Miskolci Bölcsész Egyesület).

= Könyvtáros, 1991. 6. 335-338. p.

Somkuti Gabriella: Az MKE könyv- és könyvtörténeti bizottságának tizenhét éve.

= Könyvtáros, 1991. 7. 416-421. p.

Endrei Walter: Batthyány Tódor műszaki könyvtára.

= Magyar Könyvszemle, 1991. 1-2. 141-145. p.

Rozsondai Marianne: Egy kiállítás könyvei. Bibliotheca Corviniana 1490-1990. Nemzetközi Corvina-kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban Mátyás király halálának 500. évfordulóján, 1990.

ápr. 6. — okt. 6. A kiállítást rendezte: OSZK, MTAK.

= Magyar Könyvszemle, 1991. 1-2. 151-154. p.

Simon Róbert: Goldziher Ignác — hetven év múltán.

= 2000, 1991. 12. 46-56. p.

Marton János: Visszatartott információk. Hová tűnnek a megrendelt lapok?

= Magyar Hírlap, 1991. máj. 15. 11. p.

Kiadványismertetések

Rózsa György: „Tudományok és művészségek szeretete...” Írások az MTA Könyvtáráról.

Bp. 1986. MTAK. 166 p.

Ism.: Monok István = Hungarológiai Értesítő, 1988(1991). 3-4. 111. p.

Futaki István-Schwamm, Kristin: Die Ungarn Betreffenden Beiträge in den Göttingischen Gelehrten Anzeigen 1739-1839. Bp. 1987. MTAK. 309 p.

Ism. Vörös Károly = Südost Forschungen. 1990. 417-420. p.

Armin Höller = Ungarn-Jarhbuch, 1990. 283. p.

Kókay György = Magyar Könyvszemle, 1990. 3-4. 178-179. p.

F. Csanak Dóra: Egy debreceni kereskedő Nyugat-Európában. Csanak József uti levelei 1862-ből. Bp. 1987. MTAK. 61 p.

Ism.: Szenes László = Confessio, 1991. 2. 125-127. p.

Bűbájosok, ördögösök, boszorkányok Heves és Külső-Szolnok vármegyében. Összeáll. Sugár István. Bp. 1987. MTAK. 294 p.

Ism.: Népujság (Heves m.), 1991. máj. 8.

Rózsa György: Information: from claims to needs: national aptitudes for international co-operation in scientific information economy. Bp. 1988. MTAK-Kultúra. 203 p.

Ism.: Stephen A. Roberts = International Journal of Information and Library Research, 1990. 2. 138-139. p.

Csapodi Csaba-Csapodiné Gárdonyi Klára: Bibliotheca hungarica. 1. köt.

Bp. 1988. MTAK. 447 p.

Ism.: Vértessy Miklós = Könyvtáros, 1991. 8. 498. p.

Partiumi könyvesházak 1623-1730. Sajtó alá rend.: Fekete Csaba, Monok István, Kulcsár György, Varga András. Bp.-Szeged, 1988. MTAK-JATE. 588 p.

Ism.: Vértessy Miklós = Könyvtáros, 1991. 6. 363. p.

Varga Imre: A magyarországi protestáns iskolai színjátszás forrásai és irodalma.

Bp. 1988. MTAK. 562 p.

Ism.: Pintér Márta = Irodalomtörténeti Közlemények, 1991. 1. 105-108. p.

Pécsi Lukács: Szent Ágoston doktornak elmélkedő, magánbeszélő és naponként való imádságai. Nagyszombat, 1591. A szöveget gondozta Kőszeghy Péter. Bp. 1988. MTAK. 181, 62 p.

Ism.: Erdei Klára = Irodalomtörténeti Közlemények, 1990. 4. 566-568. p.

Fekete Gézané: Az Akadémia 1831-1858 között alapított jutalomtétellei és előzményei.

Bp. 1988. MTAK. 229 p.

Ism.: Arató Antal = Könyvtáros, 1991. 1. 54. p.

Bíróné Vasvári Lilian-Braun Tibor-Schubert András: A magyar természettudományi alapkutatás publikációs idézettségi adatai 1981-1987 között. Bp. 1989. MTAK. 484 p.

Ism.: Lomniczi Béla = Magyar Tudomány, 1991. 7. 853-858. p.

A szerzőktől = Magyar Tudomány, 1991. 10. 1233-1236. p.

Ötvös Zoltán = Magyar Hírlap melléklete, 1991. ápr. 20. 10-11. p.

Tétényi Pál = Magyar Tudomány, 1991. 11. 1383-1385. p.

Marton János = Magyar Tudomány, 1991. 6. 722-724. p.

Bozók László = Magyar Tudomány, 1991. 6. 724-725. p.

Telekies alapítványa. Az Akadémiai Könyvtár az alapítástól az önálló könyvtárpéületig 1826-1988. Szerk. Fekete Gézőné. Bp. 1989. MTAK. 199 p.

Ism.: Vértessy Miklós = Könyvtáros, 1991. 8. 498-499. p.

M. Kondor Viktória: A Hornyánszky-nyomda és az Akadémia könyvkiadása. Bp. 1989. MTAK. 207 p.

Ism.: Haiman György = Irodalomtörténet, 1991. 2. 404-407. p.

Vértessy Miklós = Könyvtáros, 1991. 8. 497. p.

Németh Gyula: Törökök és magyarok. 1. kötet. Régi törökök.

Bp. 1990. MTAK-Kőrösi Csoma Társ. XI, 536 p.

Ism.: Új Könyvek, 1991. 1. 44-45. p.

Arató Antal = Könyvtáros, 1991. 4. 244-245. p.

u.a. 2. kötet. Oszmán törökök. Bp. 1990. MTAK-Kőrösi Csoma Társ. 312 p.

Ism.: Új Könyvek, 1991. 8. 35-36. p.

u.a. 1-2. köt.

Ism.: AK Magazin, 1991. 2. 68-69. p.

Gyárfás Ágnes: Az első magyar bölcséleti mű és története. Bárány Péter: Jelentőleges lélekmény. Bp. 1990. MTAK 373 p.

Ism.: Arató Antal = Könyvtáros, 1991. 4. 244. p.

AK Magazin, 1991.2. 68. p.

Kabdebó Tamás: Blackwell küldetése. Bp. 1990. MTAK. 308 p.

Ism.: Arató Antal = Könyvtáros, 1991. 4. 244. p.

AK Magazin, 1991. 2. 68. p.

Vitályos László: Ady-bibliográfia 1896-1987. Ady Endre önállóan megjelent művei és az Ady-irodalom. Kiegészítő kötet. Bp. 1990. MTAK. XXIII. 425 p.

Ism.: Új Könyvek, 1991. 6. 41-42. p.

P. Gy. = Könyvtáros, 1991. 6. 367-368. p.

AK Magazin, 1991.2. 68. p.

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. 7. köt. Sajtó alá rend. Viczián János. Bp. 1990. MTAK-MTA Irod. tud. Int.-Petőfi Irod. Múz. 846 p.

Ism.: Pogány György = Könyvtáros, 1991. 6. 357-360. p.

Magyar Nemzet, 1991. febr. 14. 5. p.

N. Abaffy Csilla: Veres Péter kéziratok hagyatéka. Bp. 1991. MTAK. 469 p.

Ism.: Új Könyvek, 1991. 6. 57-58. p.

AK Magazin, 1991.2. 69. p.

Fülep Lajos levelezése. 1. köt. Szerk. F. Csanak Dóra.

Bp. 1990. MTAK-MTA Műv. tört. Kut. csop. 470 p.

Ism.: Új Könyvek, 1991. 3. 38-39. p.

Csűrös Miklós = Hitel, 1991. 6. 55-58. p.

Bata Imre = Élet és Irodalom, 1991. 22. sz.

Zádor Anna = Holmi, 1991. 4. 526-529. p.

Szabó Júlia = Új Művészet, 1991. 5. 67-69. p.

Impakt

Ism.: B. Gy. = Szószóló, 1991. 8. 3. p.

Papp István = TMT, 1991. 12. 538. p.

Természet Világa, 1991. 9. 391. p.

IV. AZ 1992. ÉVI PROGRAM FŐBB VONÁSAI

Az 1992. év főbb feladatai az 1991. év pozitív és negatív tapasztalataiból egyaránt adódnak.

Mindenképpen meg kell kísérelni az *állománygyarapítás* — legalább jelenlegi szintjének — *konzolidálását*. Ugyanez vonatkozik a *szolgáltatásokra*, mindenek előtt az olvasóforgalomra. A *tudományos munka* (kiadványtevékenység) volumene ugyan korlátozódhat valamennyire (pl. Kutatásszervezési Tájékoztató ívszámának csökkentése), viszont *minőségi* növekedéssel kell együttjárnia és jobban figyelemmel lenni a *finanszírozás* feltételeire. Így bizonyos példányszám alatt a Könyvtár csak a legkivételesebb esetben vállalkozhat kiadásra. Előtérbe kerül a *munkaerő* racionálisabb alkalmazása, esetenként szükségesnek mutatózó átcsoportosításokkal. Mindezek a finanszírozás további várható nehézségeiből adódnak. 1991-ben az Elnökség által 36/1991. sz. határozatban elfogadott Szervezeti Szabályzat alapján el kell készíteni a Működési Szabályzatot.

A leglényegesebb előrelépésnek a *könyvtárgépesítésben* kell megmutatkoznia. A Könyvtár döntés előtt áll egy *új integrált rendszer* alkalmazására. Folynak az előkészületek a 60-as évekbeli DO-BIS/LIBIS rendszer kiváltására egy, a *80-as évek* számítógépes programjával. Megvalósíthatósági elemzések készülnek a Könyvtáron kívüli szakértők bevonásával az ALEPH-rendszerről (a BME Könyvtárában kitűnő tapasztalatokat szereztem vele). Ennek hardware hátteréhez a Könyvtár kedvező ajánlatot kapott az USA-beli DEC cégtől (VAX-gép). Bizonyos fedezet máris rendelkezésre áll ehhez és minden bizonnyal a Könyvtár Alapítványa („Pro Bibliotheca...”) is részleges fedezetet nyújt a Kuratórium kedvező döntése alapján.

A Könyvtár igyekszik bekapcsolódni a nemzetközi együttműködési szakirodalmi informatikai programokba, közvetett és közvetlen szolgáltatásokkal résztvenni ezekben.

Nem elhanyagolható központi feladat 1991-ben a *raktározási* problémák megoldása. Mindent egybevetve 1992-ben a Könyvtár egyaránt törekszik *konzolidálásra és fejlesztésre*.

Rövidítések jegyzéke

AIB	—	Association Internationale de Bibliologie
ASCA	—	Automatic Subject Citation Alert
BTK	—	Bölcsészettudományi Kar
CD-ROM	—	Compact Disc Read Only Memory
CSIC	—	Consejo Superior de Investigaciones Cientificas
ECSSID	—	European Cooperation in Social Science Information and Documentation
FID	—	International Federation of Information and Documentation
HMSZ	—	Hálózati és Módszertani Szolgálat
IFLA	—	International Federation of Libraries Association
IIF	—	Információs Infrastruktúra Fejlesztés
JATE	—	József Attila Tudományegyetem
MHB	—	Magyar Hitelbank
MISZON	—	Mezsdunarodnaja Informacionnaja Szisztéma po Obscsesztvennüm Naukam
MKE	—	Magyar Könyvtárosok Egyesülete
MKM	—	Művelődési és Közoktatási Minisztérium
MKÖM	—	Mikszáth Kálmán Összes Művei
NPA	—	Nemzeti Periodika Adatbázis
OMIKK	—	Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár
OSZK	—	Országos Széchényi Könyvtár
OSZK-KMK	—	Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ
OTKA	—	Országos Tudományos Kutatási Alap
PIM	—	Petőfi Irodalmi Múzeum
RAL	—	Régi Akadémiai Levéltár
SZTAKI	—	Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet
TA	—	Tudományos Akadémia
TMB	—	Tudományos Minősítő Bizottság
TTK	—	Természettudományi Kar
UNESCO	—	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

Felölös kiadó: az MTA Könyvtárának főigazgatója

Alak: B/5 — Tejedelem: 4,3 ív

Megjelenés: 1992 — Példányszám: 100